

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Volnočasové aktivity ve městě a na venkově

Kateřina Hermochová

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Hermochová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Volnočasové aktivity ve městě a na venkově

Název anglicky

Leisure activities in the city and in the countryside

Cíle práce

Bakalářská práce se zabývá porovnáním života ve městě a na venkově z hlediska volnočasových aktivit, s přihlédnutím ke koronavirové pandemii, která volnočasové aktivity ovlivnila.

Cílem předkládané bakalářské práce je tedy zjistit a porovnat, zda a jaký existuje rozdíl mezi životem ve městě a na venkově (konkrétně v obci Rokytnice nad Jizerou a ve městě Praha) z hlediska uskutečňovaných/provozovaných volnočasových aktivit s přihlédnutím ke koronavirové pandemii, která volnočasové aktivity v posledních dvou letech ovlivnila, a to u uvedených vybraných obyvatel žijících v obci Rokytnice nad Jizerou a v Praze ve věku 25 až 35 let.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce (jako předpoklad zpracování části empirické), vychází z prostudování teoretické literatury, odborných zdrojů, pramenů, materiálů a dokumentů vztahujících se ke sledované problematice tak, aby bylo vymezeno základní pojmosloví o rozdílech mezi prostorem venkova a města a pojmech, týkajících se volného času a volnočasových aktivit obyvatel, žijících v uvedených rozdílných prostorech (tj. v prostorech venkova a města).

Propojení teoretické a empirické části bakalářské práce tvoří sekundární a komparativní analýza dat o trávení volného času obyvateli městského a venkovského prostoru ČR, a to pomocí dat z vybraných, již uskutečněných výzkumných šetření.

Cílem vlastního empirického šetření je pomocí polostandardizovaných rozhovorů (Hendl, 2005) zjistit a porovnat, zda a jakým způsobem se liší trávení volného času u obyvatel města a venkova (tj. v obci Rokytnice nad Jizerou a ve městě Praha) ve věku 25 až 35 let, dále co pro dotazované pojem volný čas znamená a kolik ho odhadem mají a jaké aktivity během volného času uskutečňují/provozují. Doplnkově může být použita technika pozorování. Všechna data a data získaná terénním šetřením budou zpracována, analyzována, vyhodnocena a interpretována.

Doporučený rozsah práce

celkem 30 až 40 stran textu

Klíčová slova

volný čas, volnočasové aktivity, venkovský prostor, městský prostor, obec, rozdílnost, COVID-19, koronavirus, pandemie

---

Doporučené zdroje informací

- BINEK, a kol. Synergie ve venkovském prostoru: Aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno: GaREP, spol., 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.
- BINEK, Jan. Venkovský prostor a jeho oživení. 2007. ISBN 80-251-19-5.
- DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. Sociologie životního stylu. 2008. ISBN 978-80-7380-123-6.
- HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
- PETRUSEK, Miloslav. Velký Sociologický Slovník II. 1996. ISBN 9788071843108.
- PETRUSEK, Miloslav. Velký sociologický slovník I. 1997. ISBN 80-7184-310-5.
- SVOBODOVÁ, Hana. Úvod do geografie venkova [online]. Brno: Elportál, 2014 [cit. 2021-01-17]. ISBN 978-80-210-6943-5.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír. Volný čas a pedagogika zážitku. 2. dotisk — Brno : Masarykova univerzita. 1994. ISBN 80-210-0428-2.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 2. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Volnočasové aktivity ve městě a na venkově" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2022

_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lucii Kocmánek Menšíkové, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a čas, který mi věnovala během konzultací této práce. Dále bych také chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za podporu. V neposlední řadě děkuji všem dotazovaným za jejich ochotu a čas, který mému výzkumu věnovali.

Volnočasové aktivity ve městě a na venkově

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda a jaké jsou rozdíly mezi trávením volného času ve městě a na venkově, tj. rozdíly mezi provozovanými volnočasovými aktivitami u obyvatel žijících v obci Rokytnice nad Jizerou a v Praze ve věku 25 a 35 let. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy vztahující se ke sledované problematice. Pozornost je především zaměřena na pojmy město a venkov, volný čas, volnočasové aktivity, a také pandemii Covid-19, jelikož společenské změny způsobené šířením koronaviru měly vliv i na trávení volnočasových aktivit, proto bylo nutné uvedené zohlednit. Propojení teoretické a empirické části práce tvoří sekundární a komparativní analýza dat o trávení volného času obyvateli městského a venkovského prostoru ČR. Z výzkumné studie „*Čtení v čase koronavirové pandemie*“, kterou uskutečnila Národní knihovna ČR a spol., vyplývá, že od roku 2020 se procentuálně zvýšila mediální aktivita internetové populace. Výsledek pramení ze situace, která nastala v roce 2020 a tou je pandemie Covid-19. U lidí v izolaci vzrostlo o 24 procent větší sledovanost filmů a seriálů. Dále se značně zvýšil zájem o využívání sociálních sítí (Národní knihovna a spol., 2021).

Empirická část práce se zabývá způsoby, a především rozdílností trávení volného času ve městě (Praze) a na venkově (Rokytnice nad Jizerou) a také zjišťuje, co pro dotazované volný čas znamená a kolik ho mají. Vlastní empirický výzkum byl uskutečněn pomocí polostrukturovaných rozhovorů s dvaceti dotazovanými. Výsledkem práce je zjištění, že dotazovaní žijící v prostoru venkova jsou více zaměřeni na pobyt v přírodě, zimní sporty a chození do hospod. Dotazovaní žijící v prostoru města jsou zase více zaměřeni na sportování ve fitness centrech, navštěvování restaurací, kin, galerií a koncertů. Pro všechny dotazované pojem volný čas znamená dobu, která není zatížena pracovními povinnostmi. Trávení volného času s rodinami a přáteli, pak pro dotazované „městské“ i „venkovské“; znamená společné aktivity a jakýsi fyzický kontakt. Ovšem během pandemie Covid-19 dotazovaní museli víceméně fyzický kontakt omezit a spíše směřovali k on-line formě komunikace, v zásadě kvůli izolaci, pak zásadní rozdíly „měšťanů“ a „venkovanů“ byly zaznamenány u trávení času kulturou a kulturními akcemi. Zatímco ti, kteří obývají městský prostor preferovali před pandemií návštěvu divadla, kina, galerie či muzea pak, ti, kteří obývají venkovský prostor preferovali spíše místní (tj. lokální) kulturní akce typu „*Rokytnická pouť*“, „*Pašeráckej vejkend*“. Obě skupiny musely během pandemie zůstat doma, a data získaná vlastním terénním šetřením potvrzují, že během pandemie stoupl sledování televize, což se shoduje s daty v již uskutečněné studii v sekundární a komparativní analýze dat (Národní knihovna, Nielsen Admosphere, Ústav pro českou literaturu, 2021).

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, venkovský prostor, městský prostor, obec, rozdílnost, COVID-19, koronavirus, pandemie

Leisure activities in the city and in the countryside

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to find out what are the differences between spending leisure time of people from the city and the countryside. The differences between activities of the population living in the village of Rokytnice nad Jizerou and in Prague at the age from 25 to 35. The theoretical part explains the basic concepts related to the issue of study. Attention is focused on the concepts of town and countryside, leisure and activities, and also the Covid-19 pandemic, since the social changes caused by the spread of the coronavirus have also affected leisure activities. Linking the theoretical and empirical parts of the thesis is the secondary and comparative analysis of data on leisure time spending by urban and rural residents of the Czech Republic. The research study "Reading in the Time of the Coronavirus Pandemic" conducted by the National Library of the Czech Republic shows that since 2020, the percentage of media activity of the population on the Internet has increased. The result stems from the situation started in 2020, which is the Covid-19 pandemic. There has been a 24 per cent increase in the viewing of movies and TV series by people in isolation. Furthermore, there was a significant increase in the use of social networking sites (National Library et al., 2021).

The empirical part of the thesis examines the ways, especially the differences, of spending leisure time in the city (Prague) and in the countryside (Rokytnice nad Jizerou) and finds out what leisure time means to the respondents and how much of it they have. The actual empirical research was conducted using semi-structured interviews with twenty respondents. As a result of the work, it was found that the interviewees living in rural areas are more focused on being in nature, winter sports and going to pubs. On the other hand, interviewees living in urban areas are more focused on sports in fitness centres, going to restaurants, cinemas, galleries and concerts. For all interviewees, the concept of leisure time means time that is not burdened by work obligations. Spending leisure time with families and friends, then, for both "urban" and "rural" interviewees; means joint activities and a kind of physical contact. During the Covid-19 pandemic, the interviewees had to reduce physical contact and tended more towards online forms of communication, basically due to isolation, then the major differences of "urban" and "rural" were noted for spending time at cultural events. While those inhabiting urban space preferred visiting the theatre, cinema, gallery or museum over pandemics, those inhabiting rural space preferred more local cultural events such as "Smugglers' weekend". Both groups had to stay at home during the pandemic, and the data obtained by field research confirms that the television viewing increased during the pandemic, which coincides with the data in a study already conducted in secondary and comparative data analysis (National Library, Nielsen Admosphere, Institute for Czech Literature, 2021).

Keywords: leisure time, leisure activities, rural areas, urban areas, community, diversity, COVID-19, coronavirus, pandemic

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a metodika	8
3 Prostor města a venkova.....	10
3.1 Koncepty města a venkova.....	10
3.2 Vymezení venkovského prostoru	11
3.2.1 Přístupy k vymezení venkovského prostoru v ČR.....	12
3.2.2 Přístupy k vymezení venkovského prostoru podle OECD a EU	14
3.3 Vymezení městského prostoru	16
3.3.1 Hlavní znaky města.....	16
3.3.2 Kritéria pro vymezení městského prostoru	17
3.3.3 Funkce městského prostoru	18
4 Možné volnočasové aktivity ve městě a na venkově.....	19
4.1 Vymezení pojmu volný čas	19
4.1.1 Funkce volného času.....	21
4.1.2 Faktory ovlivňující trávení volného času.....	22
4.2 Volný čas v kontextu životního stylu.....	24
4.2.1 Vliv životního stylu na volný čas	25
4.2.2 Koronavirová pandemie nutně ovlivňující volnočasové aktivity ve městě a na venkově	26
Souhrn teoretické části	28
5 Sekundární a komparativní analýza dat o trávení volného času obyvateli ČR .	30
5.1 Studie „Jak Češi tráví čas?“	30
5.2 Výzkum „Čtení v čase koronavirové pandemie“	34
5.3 Souhrn sekundární a komparativní analýzy dat	36
6 Empirické šetření o odlišných způsobech trávení volnočasových aktivit ve městě a na venkově	37
6.1 Základní charakteristika dotazovaných.....	37
6.2 Výzkumné otázky.....	40
6.3 Analýza a interpretace dat získaných z vlastního terénního šetření.....	40
6.3.1 Představa dotazovaných o volném času a jeho definování.....	41
6.3.2 Odhad množství času dotazovaných za město a venkov pro volnočasové aktivity v pracovním týdnu a o víkendu	45
6.3.3 Trávení volného času dotazovaného za město a venkov před a během pandemie Covid-19	46
6.4 Souhrn empirického šetření.....	55
7 Závěr.....	58

8 Seznam použitých zdrojů	61
8.1 Knižní publikace	61
8.2 Internetové zdroje.....	62
9 Přílohy	67

Seznam tabulek

Tabulka 1: Znaky venkova a města	11
Tabulka 2: Hlavní znaky města	16
Tabulka 3: Základní údaje o dotazovaných, hlavní město Praha	38
Tabulka 4: Základní údaje o dotazovaných, obec Rokytnice nad Jizerou.....	38
Tabulka 5: Pojem volný čas, dotazovaný za město – Praha	41
Tabulka 6: Pojem volný čas, dotazovaný za venkov – Rokytnice nad Jizerou	41
Tabulka 7: Volný čas není, dotazovaný za město – Praha.....	43
Tabulka 8: Volný čas není, dotazovaný za venkov – Rokytnice nad Jizerou.....	43
Tabulka 9: odpovědi jak dotazovaní za město a venkov trávili volný čas před pandemií Covid-19	47
Tabulka 10: odpovědi jak dotazovaní za město a venkov trávili volný čas během pandemie Covid-19	51
Tabulka 11: Celkové shrnutí trávených volnočasových aktivit před a během pandemie Covid-19	55

Seznam použitých zkratk

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
AV ČR	Akademie věd České republiky
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
č.	číslo
http	Hypertext Transfer Protocol (internetový protokol)
https	Hypertext Transfer Protocol Secure (zabezpečený internetový protokol)
ISBN	International Standard Book Numbering
např.	například
SOU	střední odborné učiliště
SŠ	střední škola
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
str.	strana
tj.	to jest

1 Úvod

Odmalička jsem vyrůstala v menším městě jménem Rokytnice nad Jizerou v západních Krkonoších. Tato obec má přibližně 2 600 obyvatel a všeobecně zde platí, že téměř každý se zná s každým. Za ta léta, co zde bydlím, jsem zpozorovala, že lidé mají mezi sebou vybudovaný osobní vztah a obecně tu panuje určitá pospolitost.

Oproti tomu život ve městě jsem dříve z osobní zkušenosti neznala, neměla jsem tudíž ani možnost udělat si obrázek o tom, jak se ve velkoměstě žije. Převládaly určité představy, domněnky, mýty.

Poté, co jsem začala chodit do školy v hlavním městě Praze, každý den jsem shledávala výrazné rozdíly v tom, jak se ve městě, oproti venkovu, žije. A právě proto tomu jsem se rozhodla zaměřit svou práci na problematiku rozdílnosti volnočasových aktivit obyvatel města a venkova. Přestože podle mě postupně dochází k potlačování rozdílů, v mnohých aspektech žití na venkově a ve městě způsobuje odlišné trávení času.

Venkov je symbolem tradiční společnosti. Charakter venkovského života vždy vytvářejí zejména lidé, působení přírodních podmínek a místní kulturní jedinečnost. V dnešní době již není vesnice pouze prostorem pro zemědělce využívající okolní krajinu, ale prostorem lidí žijících se mnoha jinými profesemi. Způsob života na venkově se tedy mění a tradiční vztah k půdě upadá. Obecně pro venkov platí vyšší míra nezaměstnanosti, nižší příjmy, menší občanská vybavenost a horší dopravní spojení do okolních měst.

Město je symbolem moderní společnosti. Jeho významnější vzestup začal s průmyslovou revolucí, kdy se lidé začali stále více stěhovat z venkova. Primárně migrují za větší nabídkou pracovních příležitostí, také za širokým výběrem volnočasových aktivit a za pohodlnějším životem. Obecně platí, že život a bydlení ve velkých městech stojí více než v menších městech. Zároveň se život stal čím dál více uspěchaným a stresujícím. Dřívější život na venkově v blízkém spojení s přírodou vystřídal spěch a hluk velkoměst (E-republika, 2014).

2 Cíl práce a metodika

Bakalářská práce se zabývá porovnáním života ve městě a na venkově z hlediska volnočasových aktivit, s přihlédnutím ke koronavirové pandemii, která volnočasové aktivity ovlivnila¹. Hlavním cílem bakalářské práce je vymezení rozdílů mezi trávením volného času, tj. rozdílů mezi provozovanými volnočasovými aktivitami u obyvatel žijících v obci Rokytnice nad Jizerou a v Praze ve věku 25 až 35 let.

Práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Teoretická část je vypracována na základě studia dokumentů, konkrétně odborných článků a literatury vztahující se ke sledované problematice. První kapitola teoretické části je zaměřena především na základní pojmy týkající se dané problematiky, např. vymezení venkovského prostoru, hlavní znaky městského útvaru, volný čas a jeho funkce apod.

Propojení teoretické a empirické části tvoří sekundární a komparativní analýza dat o volnočasových aktivitách obyvatel ČR z již uskutečněných výzkumných studií. Konkrétně byla vybrána studie, na které se podíleli vědci z Akademie věd ČR s názvem *Jak Češi tráví volný čas* (AV ČR, 2015), kde zjištěná data poslouží jako podnět mému empirickému šetření. Jako druhá byla vybrána výzkumná studie s názvem *Čtení v čase koronavirové pandemie*. Vybraný výzkum se zabývá dopadem koronavirové pandemie na trávení volnočasových aktivit. Výzkum realizovala Národní knihovna ČR, ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu ČR a společností Nielsen Admosphere (Národní knihovna, Nielsen Admosphere, Ústav pro českou literaturu, 2021).

Cílem empirické části je pomocí polostandardizovaných rozhovorů zjistit, zda a jakým způsobem se liší trávení volného času u obyvatel města a venkova. Dále je za cíl zjistit co pro dotazované celkově volný čas znamená a kolik ho odhadem mají. Rozhovor bude veden s osobami ve věku 25 až 35 let, které poskytnou informace o jejich trávení volného času ve městě a na venkově, tj. ve městě Praha a na venkově v Rokytnici nad Jizerou.

K dosažení vytyčených cílů je vybrána taková technika výzkumu, která poslouží jako nástroj pro podrobný popis a vhled do daného problému. Jedná se o metodu kvalitativního výzkumu, založenou na dotazníku s předem připravenými otázkami a umožňující hlubší vhled do reálného světa dotazovaných (Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019). „*Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů a snaží*

---

¹ Autorka bakalářské práce původně nezamýšlela zahrnout dopady šíření epidemie Covid-19 do své práce, ale v průběhu jejího zpracování, kvůli závažnosti celé koronavirové situace její vliv na volnočasové aktivity byla nucena zařadit (viz kapitola 4.2.2).

se odhalit podstatu něčích zkušeností“ (Strauss, Corbinová, 1999, str. 11). Základní vlastností kvalitativního výzkumu je možnost pochopení významu, který dotazovaní přiřkládají vztahům, událostem, zkušenostem či věcem. „Termínem kvalitativní výzkum se rozumí jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace“ (Strauss, Corbinová, 1999, str. 10).

3 Prostor města a venkova

3.1 Koncepty města a venkova

Za přelom sociologického studia venkova² se pokládá dílo z roku 1929 *Principles of Rural – Urban Sociology* od autorů Sorokin a Zimmerman (Petrušek, 1996). V tomto díle se zmínění autoři snažili o zachycení venkovské sociální reality. Primárně se pokusili vysvětlit typické rozdíly mezi městem a venkovem, načež používají pouze data získaná empirickým výzkumem. Na základě empirického výzkumu byly vytvořeny 3 různé koncepty městského a venkovského útvaru. Dané koncepty se liší v postoji vnímání daného prostoru, myšleno v rámci rozdílnosti a zároveň protikladnosti názorů v oblasti městského a venkovského prostoru.

Jeden z nejstarších konceptů se zaobírá dichotomickým³ chápáním diferencí mezi městem a venkovem. V rámci sociologie venkova spjaté obzvláště vlivem F. Tönniese a jeho idealizací „*Gemeinschaft*“ a „*Gesellschaft*“, což znamenalo rozlišení dvou druhů lidské vůle (Petrušek, 1997). Základem vazby typu *Gemeinschaft* je pospolitost neboli společenství, jehož základ je postavený na příbuzenských vztazích, sousedství a přirozené sympatii. Vazba není založena na racionalitě. Je charakteristický spíše pro venkovský prostor a způsob života. Základem vazby typu *Gesellschaft* dle Tönniese je vůle výtvorem myšlení, založeném na racionálním uspokojování potřeb. Tato vazba je charakteristická pro moderní společnost typickou pro město.

Druhý koncept je zvaný „kontinuum město – venkov“. Projevil se v něm vliv změn, které se objevily v průmyslově vyspělých zemích. Ty následně vyvolaly větší množství změn. To neslo za následek vypracování sociologických ukazatelů pro různé lokality, zakomponování teoretického zdůvodnění a empirické ověření podle sociologického výzkumu. Dle daných znaků by následně bylo možné lokality identifikovat vzhledem k místu na kontinuu, přičemž krajní polohy by reprezentoval venkov a město.

Tím posledním a zároveň i nejsložitějším konceptem je koncept divergence a konvergence města s venkovem. Zde je sice kladen důraz na rovnoprávnost mezi městem a

---

² Za vznik sociologie venkova (též sociologie rurální) se považuje přelom 19. a 20. století v USA, společně se vznikem amerického sociálního hnutí *The Country Life Commission*, jakožto podnětem pro zabývání se sociálními problémy venkova. Sociologie venkova zkoumá studium vesnických komunit, jejich difference od městských útvarů a jednotlivé vazby mezi městem a venkovem.

³ Dichotomie (*z řeckého dícha = na dvakrát, tome = řez*): jde o takový princip rozdělení celku do dvou vzájemně se nepřekrývajících částí, jinak řečeno rozčlenění jevu či vlastnosti na dva kvantitativně rozdílné stavy (Petrušek, 1997).

venkovem, avšak nelze vyvrátit fakt, že město dominuje nad venkovem (příkladem je dominantní kultura). Společně jsou ceněné hodnoty rurálního sociálního prostoru. Prolínání protějšků venkova a města usiluje o nové uchopení konceptu dominance – v rysech konvergence; stírají se rozdíly mezi venkovem a městem, například ve vybavení domácností. A konceptu protikladu – v rysech divergence; zůstávají rozdíly v jiných strategiích rodin, například v trávení volného času, udržování sousedských a příbuzenských vztahů, rozvodovost apod. (Petrusek, 1997).

Tabulka 1: Znaký venkova a města

Znak	Venkov	Město
Zaměstnání	převážně zemědělské	převážně nezemědělské
Prostředí	převážně přírodní - přímý styk člověka s přírodou	převážně sociální - izolace člověka od přírody je větší
Velikost lokality (počet obyvatelstva)	malá	větší
Hustota obyvatelstva	v negativní korelaci s ruralizací	v pozitivní korelaci s urbanizací
Mobilita	málo intenzivní mobilita; proud migrace směřuje z venkova do měst	intenzivnější mobilita

zdroj: sociologická encyklopedie: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_(MSgS))

3.2 Vymezení venkovského prostoru

„Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla“ (Perlín, 2008, str. 2). Typicky je venkov označován jako zastavěné i nezastavěné území malých sídel. Specifická charakteristika venkova spočívá v menší intenzitě sociálně ekonomických kontaktů, rovněž v nižší hustotě vazeb mezi jedinci, kteří se v prostoru venkova pohybují. Pro vymezení venkovského prostoru se často aplikují ukazatelé hustoty zalidnění. Hustotou zalidnění se chápá počet obyvatel na 1 km². Do značné míry může být označení venkovského prostoru individuálním předmětem. Definice venkova je velmi obecná a pojí na sebe další pojem jako je venkovské sídlo. Pro vymezení venkovského sídla se u typicky české struktury osídlení obvykle využívá hranice 2 000 obyvatel. Běžně existují taková sídla, jež mají bezpochyby venkovský charakter, ale mají více než 2 000 obyvatel. Zároveň existují i malá města, která mohou mít i méně než 2 000 obyvatel, ale i přesto se označují spíše

za městská než venkovská, a to díky jejich urbanistické struktuře. „*Sídlo je prostorově oddělená jednotka, kterou tvoří skupina domů, a která je oddělena od dalších sídel volným nezastavěným prostorem*“ (Perlín, 2008, str. 4).

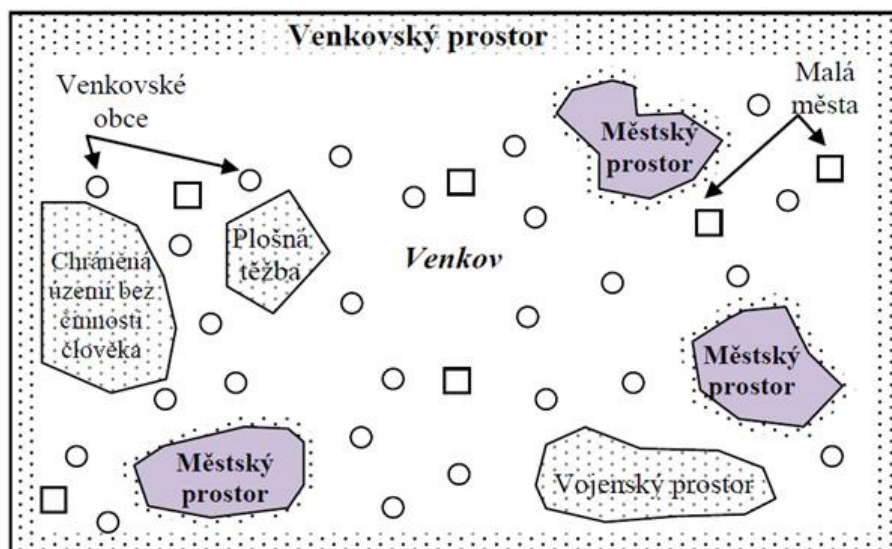
Venkovské sídlo lze definovat z několika hledisek:

- **urbanistické:** venkovská sídla jsou definována vysokým podílem rodinných domů s urbanistickým složením nízkopodlažní zástavby.
- **sociální:** jedná se o venkovské sídlo s úzkými sociálními vazbami, panující mezi jednotlivými obyvateli sídla, zahrnující dlouhodobé neformální společenství.
- **ekonomické:** zde jde o takový typ venkovského sídla, kde dominující činností je zemědělství a výroba potravin. Je přítomen vlivný podíl ekonomicky aktivních osob, vyjíždějících mimo sídlo za účelem zaměstnání.
- **architektonické:** zde je venkovský dům vybaven rozsáhlejším zemědělským zázemím, prvotně sloužící k hospodářské výrobě, nejčastěji prostory chlévů, stájí či ovčína. Nájemní bydlení není přítomno. „Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi“ (Perlín, 2008, str. 3).

3.2.1 Přístupy k vymezení venkovského prostoru v ČR

Účelem pro definování přesných přístupů k vymezení venkova je nalezení co nejvíce podobných regionů, které lze označit venkovskými. Co se týče literatury k vymezení dané problematiky, nastiňuje Binek a kol. (Binek, 2007) základní přístupy k vymezení venkova.

Obrázek 1: Prostorová struktura území z hlediska přístupů k vymezení

Zdroj: Synergie v rozvoji venkova, Binek a kol. 2009, str. 13

„Venkovský prostor je vše, co není prostorem městským, urbánním. Mimo města však neleží jen venkov. Do venkova jen s velkým nadhledem zařaditelnými oblastmi mohou být vojenské prostory, ale i území rozsáhlé těžby a území s vysokým stupněm ochrany životního prostředí, vyčleněné z kulturní krajiny“ (Binek a kol., str. 13).

K vymezení venkova rozlišujeme tyto základní přístupy:

- **velikostní kategorie obce:** vymezeno na základě počtu obyvatel obce. V roce 2008 Český statistický úřad zveřejnil studii *Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006*, kde se obecně za venkovský prostor považuje ta obec, jejíž počet trvale bydlících obyvatel je do 2 000. Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. hranici zvýšil na 3 000 obyvatel⁴. Kritérium počtu obyvatel zajišťuje to, že se v daném výběru neobjeví větší obec. Nicméně vymezení venkova dle velikostní kategorie obce neprokazuje dostatečný způsob výpovědi o zařazení obce mezi venkovské, proto se doplňuje dalšími údaji (ČSÚ, 2008).
- **hustota zalidnění:** patří k nejběžnějším ukazatelům vystihujícím charakter osídlení. I přesto mají ukazatele hustoty zalidnění svá omezení. V první řadě jsou ovlivněny rozlohou katastru obce, zároveň nezohledňují přechodně bydlící obyvatelstvo a lidi, kteří dojíždí. Vymezení venkova dle hustoty zalidnění kombinuje kritérium počtu obyvatel a statutu obce (Svobodová, Věžník, 2016).

⁴ Pro získání městského statutu musí být splněny určité podmínky, statut uděluje předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (Zákon o obcích, 2000).

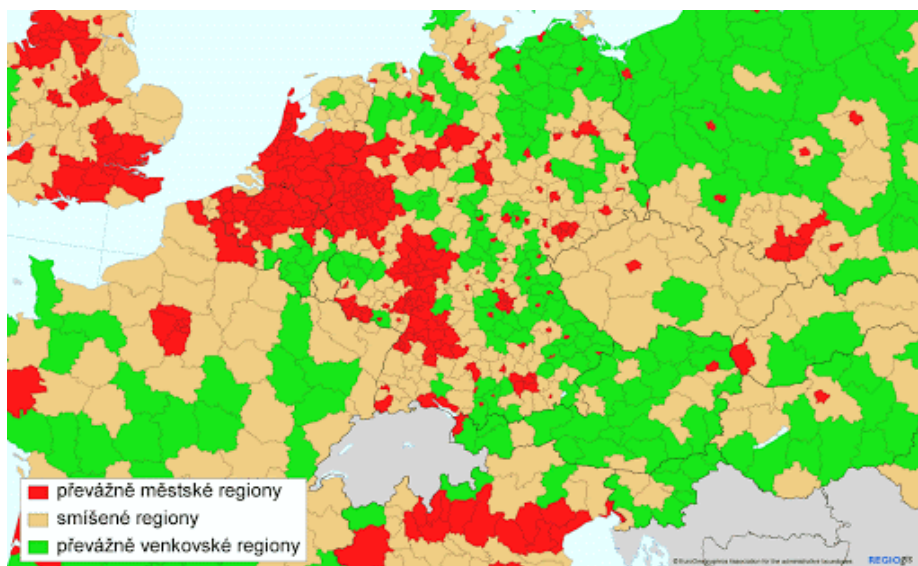
3.2.2 Přístupy k vymezení venkovského prostoru podle OECD a EU

Existuje několik přístupů k definování venkovských prostorů v mezinárodní i národní literatuře.

OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) definuje⁵ venkov dle jediného kritéria, jímž je hustota zalidnění. Na místní úrovni OECD stanovuje ty venkovské prostory, které mají hustotu zalidnění nižší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionu odlišuje OECD tři základní kategorie s ohledem na podíl obyvatel v obcích:

- **převážně venkovské:** více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích
- **významně venkovské:** ve venkovských obcích žije mezi 15–50 % obyvatel regionu
- **výrazně městské:** ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel (Svobodová, Věžník, 2014).

Obrázek 1: Venkovské a městské území dle typologie OECD, Eurostat – Population Census

zdroj: Úvod do geografie venkova, 2014, str. 14

Definice statistického úřadu EU (EUROSTAT) využívá jak kritérium hustoty zalidnění, tak i kritérium absolutního počtu obyvatel. Jelikož se jedná o úřad zabývající se

---

⁵ Tuto definici používá i EUROSTAT (Statistický úřad EU)

statistikou, je zjevné, že pro vymezení venkova používá hlavně statistické údaje jako např. vývoj obyvatelstva.

EUROSTAT rozděluje regiony do tří základních kategorií dle získaných údajů o stupni urbanizaci, jedná se o:

- **hustě obydlené zóny:** zóny, které mají hustotu zalidnění nad 500 obyvatel/km² a počet obyvatel alespoň 50 000
- **přechodné zóny:** u těchto zón platí, že hustota zalidnění je větší než 100 obyvatel/ km² a počet obyvatel splňuje alespoň 50 000, které nespádají do první kategorie
- **řídce obydlené zóny:** tato kategorie zahrnuje všechny ostatní obce a skupiny obcí, které nespĺňují předchozí uvedená kritéria (Macháček a spol., 2011).

Výše uvedené kategorie mají ještě další tři podskupiny, jimiž jsou:

- **extrémní venkovské osídlení:** zde je hustota zalidnění do 8 obyvatel/ km²
- **méně zalidněné venkovské oblasti:** hustota zalidnění je 8 až 50 obyvatel/ km²
- **venkovské oblasti:** kde hustota zalidnění je 50-100 obyvatel/ km² (Masarykova univerzita, 2010).

Výhodou těchto definic je jejich jednoduchost; pracují s dobře dosažitelnými údaji, tudíž jsou vhodné pro celkové porovnání různých zemí mezi sebou.

Zároveň s sebou přináší mnoho nevýhod, popisuje je například Binek. Jde o fakt, že hustota zalidnění se v jednotlivých státech liší, což znamená, že se nedá mezi státy srovnávat. Dle uvedených měřítek by mohla nastat situace, kde by v jedné zemi za venkov bylo považováno 30 % nejmenších obcí, zatímco v jiné zemi by to bylo celé území státu s výjimkou hlavního města. To je možné právě proto, že zmíněné definice nezahrnují funkční a strukturální charakteristiky venkovského prostoru. Další nevýhodou využití zmíněných definic Binek a kol. shledává ve značné rozdrobenosti sídel v ČR. V České republice je mnoho malých vesnic, jež jsou velmi blízko u sebe, tudíž by mohla nastat taková situace, že sice splňují velikostní kritéria, nezapadnou ale do definice hustoty zalidnění. „*Tato nevýhoda se však v realitě neuplatňuje, protože pomocí kritéria hustoty jsou hodnoceny významnější územní celky*“ (Binek a kol., str. 21).

3.3 Vymezení městského prostoru

Je takřka nemožné naleznout univerzální definici města, jejíž uplatnění by platilo pro všechny možné městské útvary. Proto hranici mezi „vesnicí“ a „městem“ není možné definovat pevně danou normou. Přecházení z městského do venkovského osídlení je nejasné, a tím pádem je obtížné dané osídlení od sebe jednoznačně rozlišit, oba totiž splývají.

Přestože geografové doposud nezformulovali jednotnou definici, obecně lze město vyznačit jako sídelní útvar, který má své charakteristické znaky, odlišující se od venkovského prostoru, a to především svými funkcemi. Město představuje sídlo, které si lidé utvářejí tak, aby ideálně vyhovovalo jejich potřebám. Vyznačuje se proto takovým prostředím, v němž probíhají měnící se životní procesy. Proto by měl městský útvar společně s okolní krajinou vyhovovat prostorovým, funkčním a estetickým nárokům obyvatel. A zároveň být takovým uzpůsobením, aby zde byla možnost přijímat i nároky nové. Vývoj města nutně nemusí znamenat výhradně velikostní růst, nýbrž probíhající vyhraňování jejich prostorové struktury a funkční skladby, vnitřní a vnější představy, urbanistických a architektonických hodnot (Halás a kol., 2014).

3.3.1 Hlavní znaky města

Tabulka 2: Hlavní znaky města

Vnější znaky	soustředěný půdorys
	existence uzavřeného a zřetelného jádra
	větší počet neobývaných budov (továrny, úřady, kostely)
	funkční diferenciaci zastavěné plochy (obytná část, průmysl)
Vnitřní znaky	vysoký stupeň koncentrace obyvatelstva
	různorodost hospodářských činností a městských funkcí
	plně vyvinutá středisková funkce města

vlastní zpracování, zdroj: Základy geografie obyvatelstva a sídel 2

Základní znaky města jsou vnější a vnitřní. Ty vnější představují především geografické, přírodní i urbanisticko-technické parametry. Vnitřní znaky obsahují demografické, ekonomické, sociální a kulturní parametry. Tyto ukazatele jsou velmi obecné. Zatímco chudé, zaostalé oblasti nemají potíže při odlišení města od venkova, v bohatých, vyspělých zemích se difference snadno překrývají. Jelikož v praxi nelze posuzovat každé sídlo samostatně, je proto nutné vytvořit určitá kritéria, která budou vhodná pro vymezení měst (Halás a kol., 2014).

3.3.2 Kritéria pro vymezení městského prostoru

Pro definování města a odlišení tak městského útvaru od venkovského lze využít řady kritérií – mezi ty nejdůležitější patří:

administrativně – správní kritérium (statut města): patří mezi základní kritérium u vymezení měst. Je založené na tom, že město je vymezeno administrativními hranicemi obce nebo jiného celku (katastrální území, volební obvody aj). Podle tohoto kritéria byla v minulosti považována ta sídla, která dostala obvykle od panovníka či šlechty (poddanská města, královská města, hornická města) určitá práva tzv. *privilegia* (práva trhu, hradeb, mýta). V současnosti dané vymezení v České republice platí pro ta města, která mají městský statut⁶. Toto hledisko vymezení je výhodné svou jednoznačností.

„Na druhou stranu však ne vždy přesně odráží skutečné funkce a charakter sídla, protože vykazuje značnou setrvačnost“ (Halás a kol., str. 24).

- **velikostní (statistické) kritérium:** o něco přesnější hledisko pro vymezení města je statistické kritérium. Primárně vychází z počtu obyvatel sídla⁷. Úloha velikostního kritéria není jen pro vymezení měst, ale i ke stanovení počtu a podílu obyvatelstva; platí individuálně v různých zemích.
- **kritérium fyziognomie města (vzhled):** dané kritérium se snaží vymezit městský útvar dle vnějšího vzhledu sídel. Toto kritérium se uplatňovalo především v minulosti, kdy město bylo zcela odlišným útvarem, které nebylo možné zaměnit s venkovským sídlem.

---

⁶ jejich občané volí v komunálních volbách zastupitelstvo města

⁷ eventuálně z počtu obyvatel kombinovaných s dalšími přesně měřitelnými znaky (podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech, aj)

- **kritérium městských funkcí:** klíčové kritérium pro město, které má určité typické funkce, jimiž jsou například: obchod, průmysl, řemesla, administrativa, aj.
- **kritérium městského života:** toto kritérium přímo souvisí s kritériem městských funkcí. Život městského obyvatelstva se výrazně liší od toho venkovského. Na městský způsob života obyvatelstva je možné nahlížet podle typu zaměstnání, větší anonymity či kriminality.

Při vymezování měst dle výše uvedených kritérií je nejpříznivější aplikovat kombinaci několika kritérií dohromady, přičemž čím více kritérií bude užito, tím bude vymezení měst objektivnější (Halás a kol., 2014).

3.3.3 Funkce městského prostoru

Převážná část měst zpravidla plní vícero funkcí. Termín funkce města byl převzat z *fyzologie*, kde se přirovnává město k podobné funkci, které zastávají vnitřní orgány v lidském těle. Neboli každé město je místem, kde si můžeme zajistit práci, nákupy, volnočasové aktivity, pravidelně docházet do školy, k lékařům apod. Městské funkce nejsou fixní, ale mění se v čase s vazbou na socioekonomické poměry.

Rozlišujeme dvě skupiny funkcí města:

- **Městotvorné funkce:** do této funkce se zařazují činnosti a aktivity výrobní i nevýrobní povahy, vyrábějící produkty či poskytující služby pro obyvatele mimo město (např. výroba zboží, které se prodává na širším trhu, nabídka pracovních příležitostí). Zásadou této funkce roste důležitost města, jinak řečeno, město se vyvíjí tak, jak se vyvíjí jeho městotvorné funkce. Pokud by nastal úpadek, upadá i město samotné. Důvodem je skutečnost, že zboží prodávané mimo území města zajišťuje daný peněžitý výdělek do města, proto tuto funkci považujeme za naprosto nezbytnou. Městotvorné funkce mají zároveň určitý charakteristický *prostorový dosah*, kam patří: *lokální funkce*, která má vztah pouze k přímému okolí města. Následně *regionální a nadregionální funkce*; jejichž funkce má vztah i k širšímu okolí města. Podstatný je poměr městotvorných a městoobslužných funkcí.
- **Městoobslužné funkce:** funkce slouží pro vlastní obyvatele města. Zde se zařazují činnosti a aktivity výrobní i nevýrobní povahy, vyrábějící produkty či

poskytující služby pro obyvatelstvo vlastního města či zajišťující chod města jako takového. Všeobecně zde platí, že čím je město větší, tím více lidí pracuje v městoobslužném sektoru. Do dané oblasti například spadají následující činnosti: údržba komunikací, oblast administrativy aj (Masarykova univerzita, 2010).

4 Možné volnočasové aktivity ve městě a na venkově

4.1 Vymezení pojmu volný čas

Pojem volný čas slýcháme v našem okolí takřka neustále. Ve škole, v práci, doma či u přátel. Někteří ho mají, někteří ne, někteří neví a někteří neví, co s ním. Dalo by se ho považovat za fenomén dnešní doby. Většina lidí termín volný čas používá ve smyslu hovorovém, tj. ve smyslu odpočinku, rekreace/zotavení, zábavy či jakožto chvílky klidu.

Zaměříme-li se na smysl výrazu „čas“, který pojímá mnoho slovních spojení se vzájemně obdobným významem, jenž je s časem spjatý. Mezi hlavní členění času se uvádí *čas biologický*, který je spjat s narozením člověka, procházením jednotlivými fázemi lidského života a následně i koncem života. Dále *fyzikální čas*, který charakterizuje specifickou měřitelnou dobu, tj. od vteřin, minut, hodin, přes měsíce, roky až k tisíciletím. *Sociální čas* je utvořen společností a je uspořádán dle rytmu sociálních činností. V neposlední řadě je zde *čas psychologický*, který je ve svém jádru věci mnohem subjektivnější než předchozí zmiňované členění času. Vychází z vnímaných procesů a dějů v našem okolí, přičemž jeho tempo závisí na síle prožívání. Z toho důvodu různě staří lidé hodnotí tempo času své existence různě (Šmajš, Krob, 1994).

Čas lze rozdělit z hlediska sociologického, pedagogického a psychologického. Ve své knize Šerák uvádí, že sociologický pohled pojímá *pracovní, vázaný a volný čas*. Dále vyznačuje, že z pedagogického hlediska se čas dělí na *pracovní, mimopracovní, polovolný a volný*. Čas polovolný je čas, který je v první řadě vyhrazen pro péči o člověka, tj. strava, spánek, hygiena aj. Čas volný je především určen pro záliby člověka. Co se týče psychologického hlediska, zde je čas rozdělen na *hru, učení, práci a volný čas* (Šerák, 2009).

Německý ekonom Michael Häder nabízí rozlišení typologie osob podle toho, jak prožívají čas. Níže uvedené typy jsou vytvořeny na základě povah a postojů daných jedinců, popřípadě na základě postoje skupiny, etnik atd.

- *Příležitostné vnímání času*: v centru vnímání je moje nynější jednání, dle zásady: „Nezajímá mě, co bylo včera, nebo co bude zítra. Důležité je teď!“
- *Cyklické vnímání času*: v centru vnímání je moje nynější jednání, ale vysvětluji ho jako nepřetržité opakování se známých věcí: „Od života neočekávám nic nového, stejně se stanou věci, na které nemám vliv.“
- *Lineárně otevřené vnímání času*: zde je minulost, přítomnost a budoucnost brána jako souvislý děj: „Na tom, co dnes udělám, závisí moje budoucnost. Ale nevím, jak bude přesně vypadat.“
- *Lineárně uzavřené vnímání času*: toto vnímání času se liší od předchozího tím, že „v mém vývoji směřuji k cíli, jehož dosažení mohu docílit svým úsilím“ (Kaplánek, 2011, str. 6).

Volný čas

Přestože se fenomén volného času datuje již od starověku, pojem „volný čas“ jako takový se považuje za novodobý. Tento moderní pojem byl vytvořen pro vymezení volna vůči pracovní době. Volnému času předcházely pojmy jako svátek či rekreace, nejedná se však o synonyma.

„Volný čas jedinců a v úhrnu jedinců volný čas společnosti představuje duchovní bohatství společnosti a její významnou systémovou charakteristiku“ (Sak, 2000, str. 132). Podle sociologických hledisek se za volný čas pokládá ten čas, v němž člověk zcela svobodně vybírá dané aktivity, které uskutečňuje na základě svých pocitů, nálad, koníčků apod. Respektive jedná se o tu část mimopracovního a mimoškolního režimu, která nám zůstane po zajištění základních existenčních a rodinných potřeb.

Vážanský uvádí, že volný čas lze vyjádřit buď pozitivně, nebo negativně. Negativní vymezení volného času je uchopeno na základě vymezení volného času vůči pracovní době neboli „mám volno od práce“. Kdežto pozitivní definice se snaží vymezit volný čas podle vlastní kvality, tudíž jako čas, se kterým lze svobodně nakládat; „mám volno pro sebe, pro mou rodinu, přátelé, záliby...“ (Vážanský, 1994, str. 11).

„Volný čas patří podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj⁸ (OECD) mezi 24 sociálních indikátorů, podle nichž se určuje životní kvalita v určité zemi. Blahobyt ještě automaticky neznamena kvalitu život. Pokud je volný čas znakem životní kvality, tak to znamená, že k zaměstnání a čistě existenčnímu zabezpečení musí přistoupit ještě další nehmotné hodnoty, které dělají společenský život lidštější a důstojnější člověka“ (Kaplánek, 2012, str. 45).

Dle knihy *Mládež na křižovatce* od Sakových lze rozdělit volný čas na tři charakteristické skupiny, s nimiž je běžné se setkat na denní bázi našeho života:

- Denní volný čas: tento typ se zpravidla jeví jako zčásti individuální záležitost každého jedince. Důvodem je, že denní volný čas je odvislý od pracovní doby. Během dne se jedná jen o menší časový úsek, jenž bývá mnohdy vyplněn odpočinkem po pracovní době.
- Víkend: pro většinu představuje dvoudenní odpočinek, každý ho využívá dle svých představ.
- Dovolená: trávení dovolené je pro každého jednotlivce velmi subjektivní záležitost, avšak v nejširším rozměru se jedná o odpočinek, zábavu či rozvoj (Sak a spol., 2004).

4.1.1 Funkce volného času

Volný čas hraje velmi významnou roli v našich životech, protože plní mnoho funkcí. Jelikož funkce volného času jsou spjaté s každodenností, proto téměř každého jedince, žijícího v současnosti (jak dospělého, tak dítěte), napadnou tyto základní funkce: relaxační, regenerační, vzdělávací, zdravotní apod. Příslušné funkce volného času jsou velmi úzce spjaté s různými aktivitami sloužícími k regeneraci sil a odpočinku po práci.

Mezi hlavní funkce volného času, které Hofbauer uvádí ve vztahu k člověku, jsou:

- „Odpočinek: neboli tzv. regenerace pracovní síly
- Zábava: zde se jedná o regeneraci duševních sil
- Rozvoj osobnosti: spoluúčast na vytváření kultury“ (Hofbauer, 2004, str. 13).

---

⁸ OECD je mezivládní organizace (vznik 1961) daných 37 ekonomicky rozvinutých států, jež přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD řídí ekonomickou sociálně-politickou spolupráci členských zemí, obstarává nové investice. Za cíl má OECD napomáhat k ekonomickému vývoji, tlumení nezaměstnanosti aj.

Odpočinek dle Filipcové vyrovnává fyzickou i psychickou pracovní únavu. Avšak nedá se jednoznačně tvrdit, že lidský organismus unavuje pouze práce v zaměstnání, jedná se i o vykonávání jiných mimopracovních záležitostí, či neblahé vlivy současné společnosti, jimiž jsou například stres, nepřetržitý hluk nebo příliš rychlé životní tempo (Filipcová, 1967).

Mezi hlavní přínos zábavy patří narušení monotónnosti a stereotypu našeho života, proto by zábava měla být jakýmsi okořeněním a nástrojem pro obnovení sil.

Zároveň by volný čas neměl být pouze prostředkem pro odpočinek a zábavu, ale i pro tzv. rozvoj osobnosti. Každý jedinec může rozvíjet svou osobnost rozličnými způsoby – od četby, přes účast na různých vzdělávacích programech až po prohlubování manuální činnosti či poslech muziky.

Výše uvedené rozdělení se řadí mezi jedno ze základních, pro komplexnější povědomí o funkcích a možnostech trávení volného času vymezuje H.W. Opaschowski podrobnější nástin rozlišení funkcí:

rekreace (*zotavování, uvolnění*),

kompenzace (*odstraňování zklamání a frustrací*),

výchovu a další vzdělávání (*učení o svobodě, sociální učení*),

kontemplace (*hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby*),

komunikace (*sociální kontakty a partnerství*),

participace (*angažování se na vývoji společnosti*),

integrace (*stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů*),

enkulturace (*kulturní rozvoj sebe samého, kreativita v umění, sportu, v technických a jiných činnostech*) (Hájek, a další, 2003, str. 12-13).

4.1.2 Faktory ovlivňující trávení volného času

To, jakým způsobem trávíme volný čas, je závislé na mnoha faktorech, které jsou ve většině případů vymezovány životním stylem každého z nás. V první řadě se zaměříme na tzv. vnitřní faktory ovlivňující trávení volného času spjaté s problematikou volného času. Dle Pávkové je nutné je dále rozdělit na dvě části, a to na faktory biologické a psychologické (z velké části vliv dědičnosti).

- **Psychologické:** psychické rozpoložení každého jedince se společně s tělesným stavem odráží na výsledné volbě aktivity, jež jsou vykonávány

ve volném čase. Do psychologického faktoru spadá především životní styl člověka, psychický stav, stavy dlouhodobého charakteru apod.

- **Biologické:** dle Pávkové do biologického faktoru spadá zdravotní indispozice či postižení, dále fyzická kondice či predispozice k určitým činnostem. Zde jde o zásadní kritérium, podle něhož se každý jedinec individuálně rozhoduje, kterým činnostem se bude věnovat v rámci své dispozice a svobodné volby. Nejen v oblasti volnočasových aktivit, ale i v profesním životě (Pedagogika volného času, 2002).
- **Pohlaví:** Helus uvádí, že *„fakt, zda jsme muži či ženami, ovlivňuje celý náš život a rovněž způsob trávení volného času už v dětství. Jsme určeny genderově, tedy životem v souvislosti našeho sociokulturního prostředí (náboženstvím, tradicí a zvyklostmi, očekáváními, předsudky a socializací)“* (Helus, 2007, str. 51).

Druhou významnou sférou jsou vnější faktory ovlivňující trávení volného času, které Šerák rozděluje do následujících kategorií:

- **Sociální skupina:** u kategorie sociálních skupin jde nejčastěji o skupiny dvou a více osob, které mají vůči sobě rozdílné sociální role. Šerák uvádí, že *„každá ze sociálních skupin, do nichž lidé patří, má svůj vlastní systém hodnot a norem. Pravděpodobně nejvýznamnější je působení rodiny. Ta všechny své členy orientuje k určitým způsobům trávení volného času, především tím, že určuje, které aktivity jsou žádoucí a hodnotné“* (Šerák, 2009, str. 38). Skrz vzájemné ovlivňování dochází k sociální interakci a k vzniku ustáleného prostředí.
- **Bydliště:** stále je běžné se střídat se zásadními odlišnostmi života lidí žijících ve městě a na venkově, avšak je patrné, že v určitých oblastech se difference pomalu začínají zmenšovat. Šerák v této kategorii uvádí, že v urbanisticky rozvinutých oblastech lidé věnují volnočasovým aktivitám více času než lidé žijící na venkově. Nabídka volnočasových aktivit v oblasti kultury je nepřírovnatelně kvalitnější než na venkově. Za to je nutné podotknout, že i v samotných městech a jejich městských částech se nabídka odlišuje. Mezi životem ve městě a na venkově je ještě jakýsi mezičlánek, a to menší město s méně rozvinutou infrastrukturou, u kterého

je důležitý přístup samosprávy k vedení volnočasových aktivit. Samotný život na venkově nabízí mnoho výhod, obzvláště jedná-li se o poměrně snadnou dostupnost přírody a možnosti rekreace. To umožňuje řadu možností, jakým způsobem prožívat volnočasové aktivity. Avšak riziko této oblasti spočívá v neměnnosti venkovského prostoru, kde je možné dojít k tzv. stereotypizaci. Důsledkem opadnutí zájmu dochází k tendenci přestěhování se jinam.

- **Profese:** zde platí přesvědčení, že vinou nezaměstnanosti jsou lidé ochotni dojíždět i do vzdálenějších oblastí. Nicméně nastávají i takové situace, kdy lidé nechtějí dojíždět za prací z finančních důvodů. Obvyklým důvodem proti dojíždění jsou výdaje, které by ohrozily ostatní stěžejní náklady, například nájemné, energie, hypotéky, potraviny atd. (Šerák, 2009).

4.2 Volný čas v kontextu životního stylu

Životní styl a volný čas

„Jednou z nejvýznamnějších oblastí zkoumání životního stylu je tradičně volný čas“ (Duffková a spol., 2008, str. 141). Z tohoto tvrzení je patrné, že to, jakým životním stylem člověk žije, je možno nejlépe posoudit z náplně jeho volného času. V této oblasti člověk není omezen žádnými povinnostmi a výběr provozovaných činností závisí pouze na něm.

Životní způsob či životní styl? Tyto termíny mohou být brána jako synonyma, ale i zcela rozdílně. V životním způsobu se primárně sleduje sociálně – ekonomický rozměr (životní úroveň, neodmyslitelné existenční otázky, práce aj.), zatímco životní styl se sleduje v kulturologické dimenzi (v první řadě volný čas a jeho hodnoty, tradice, mezilidské vztahy) (Duffková a spol., 2008, str. 67-69).

Klíčový termín v souvislosti s volným časem je životní styl. Duffková uvádí, že životní styl lze definovat jako *„strukturovaný souhrn relativně ustálených každodenních praktik, způsobů realizace činností a způsobů chování v různých sférách lidské existence“* (Duffková a spol., 2008, str. 168). Další a podrobnější formulace životního stylu zní, že *„životní styl je systémem důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti“* (Duffková a spol., 2008, str. 55).

Životní styl se považuje jako souhrn činností a zvyků, které pravidelně provozujeme, jež jsou typické pro naši osobu. Je to důležitý ukazatel, jenž nám značí, kolik má jedinec volného času, jak s ním zachází a jakou hodnotu mu přisuzuje. Každý člověk má svůj specifický systém hodnot, který se ztvárňuje a mění v průběhu života působením jeho individuálních zvláštností a jeho společenského vlivu. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 1999, str. 28-29).

Elementární vliv na životní styl jedince má rodina. Dané návyky a postoje poté provází člověka po celý život a určité kvalitní volnočasové aktivity jsou schopné napomáhat při zdolávání těžkých životních situací. *„Volný čas vytváří prostor na sebevyjádření a seberealizaci člověka v souladu s jeho individuálními potřebami a zájmy, proto je neodmyslitelně spojený se životním stylem, se způsobem života“* (Kratochvílová, 2010, str. 185).

4.2.1 Vliv životního stylu na volný čas

Jelikož se charakter, náplň a druhy volnočasových aktivit u každého liší, není možno paušalizovat. To, co může být pro někoho zábavné a přínosné, může být pro druhého nezajímavé a triviální. Vzhledem k povahovým rysům člověka se liší způsob života, tudíž i způsob trávení volného času. Aktivity, jež člověk provozuje ve svém volném čase, se mění a je možné je rozdělit do dvou skupin, které jsou v jistém směru vzájemně provázané.

Přijímané: to je takový okruh činností, při kterých člověk jen prostřednictvím vnímání přijímá určité informace. Například při čtení knih, sledování televize, hledání na internetu apod. Souhrnně se dané činnosti považují za méně prospěšné, poněvadž jedince nenabádají k aktivnímu přijímání informací z vnějšího prostředí.

Produktivní: jedná se o takovou oblast činností, při kterých jedinec něco tvoří (resp. něco vzniká). Není nutné, aby se zde jednalo pouze o vzory, kdy je výsledkem určitý materiální produkt, ale může se jednat i o nehmotnou podstatu dané věci. Do této oblasti se řadí rozmanité druhy sportu, tanec, výtvarné činnosti, hra na hudební nástroj aj. Prostřednictvím své náplně jsou výše zmíněné činnosti pokládány za účelné pro většinu lidí, poněvadž kromě relaxační funkce umožňují i možnost seberealizace a pocitu zadostiučinění z vytvoření něčeho nového (Hrbáček, 2016, str. 23).

4.2.2 Koronavirová pandemie nutně ovlivňující volnočasové aktivity ve městě a na venkově

Nové virové onemocnění se poprvé objevilo v prosinci roku 2019 v čínském městě Wu-chan. Jde o respirační onemocnění a u nakažených osob se nejprve projevovalo výskytem pneumonií neboli zápalem plic. Nebylo také známo, jakým způsobem se přenáší. Až po nějaké době se onemocnění označilo jako Covid-19, jehož původcem je nový koronavirus SARS-Co-V-2. Dle Státního zdravotního ústavu: „*Koronaviry byly objeveny v polovině 60. let, a jsou známy jako původci onemocnění u lidí a různých druhů zvířat včetně ptáků a savců. Primárně napadají dýchací a trávicí trakt, proto se šíří buď vzduchem, kontaminovanými předměty*“ (Státní zdravotní ústav, 2020). Oficiálně první případy byly hlášeny u lidí, kteří pracovali či navštívili trh (Wu-chan, Čína), kde se prodávají živé ryby, kuřata, netopýři, ptáci aj. V České republice byl první případ onemocnění odhalen 1. března 2020 (Státní zdravotní úřad, 2020). Světová zdravotnická organizace (World Health Organization) označuje průběh koronavirového onemocnění na symptomatický nebo asymptomatický – bez příznaků (World Health Organization, 2020).

Mezi nejběžnější příznaky onemocnění Covid-19 z roku 2020 jsou: kašel, horečka, dušnost, náhlá ztráta čichu a chuti, únava, bolest hlavy apod. Viry jako takové se neustále mění a dochází u nich k mutacím. Ty se pak formují do dalších variant, které vyvolávají odlišné formy onemocnění. Od původní verze viru alfa, přes velmi nebezpečnou indickou deltu, až po nejnovější variantu zvanou omikron. Z dostupných dat vyplývá, že se omikron šíří rychleji než předchozí varianty. Státní zdravotní ústav ČR uvádí, že se virus nejčastěji přenáší kontaktem s infikovanou osobou, nebo přenosem vzduchem či přes kontaminované povrchy (Státní zdravotní úřad, 2021)⁹.

Důležité pro společnost jako celek byly ale kromě zdravotních dopadů covidu především restrikce, které jednotlivé vlády musely začít zavádět s cílem snížit celkovou nákazu. Počínaje březnem 2020, kdy tehdejší premiér Andrej Babiš vyhlášoval nouzový stav a

---

9 Mayo Clinic pojednává o dlouhodobých efektech virového onemocnění Covid-19. Uvádí, že většina lidí, co onemocní se uzdraví během pár týdnů, ale někteří lidé mají i po uzdravení přetrvávající další příznaky nemoci. Mezi ně patří únava, dušnost, bolest hlavy a kloubů apod. Onemocnění covid postihuje nejčastěji plíce, může však zasáhnout i jiné orgány, a to například mozek nebo srdce. U poškození plic lidé zaznamenávají problémy s dýcháním, u srdce následkem poškození může být arytmie nebo srdeční selhání (Mayo Clinic, 2021).

Zásadním je v boji proti onemocnění Covid-19 očkování. První schválenou vakcínou Evropskou lékovou agenturou, a tudíž i pro Českou republiku se 21. prosince 2020 stala vakcína Comirnaty vyvinutá podniky BioNTech (Německo) a Pfizer (USA). Následně byly schváleny i další vakcíny jako např. AstraZeneca, Johnson & Johnson (European Medicines Agency, 2020).

země se začala uzavírat do prvního lockdownu, se stala omezení každodenní realitou života všech obyvatel na další desítky příštích měsíců (ČT24 Měsíc s koronavirem v Česku, 2020).

Opatření dopadla především na místa, kde se z jejich podstaty kumuluje větší množství lidí. Úplně zavřená tak musela být například divadla, kina, restaurace či bary. Ty poté mohly být otevřeny s určitými pravidly, která jejich plné využití omezovala.

Zřejmě nejzásadnějším omezením, které lidé během trvání epidemie covidu v Česku zažili, bylo omezení pohybu (ČT24 Od 12. dubna skončí společně s nouzovým stavem omezení pohybu, 2021). To se v určitých obdobích, především na podzim roku 2020, vztahovalo na časové rozmezí, kdy měli obyvatelé zakázáno v noci opouštět svoje bydliště kromě nutných výjimek. Především v březnu 2021 se pak na několik týdnů omezení ještě rozšířilo na zákaz opuštění okresu.

Všechna tato opatření se prokazatelně projevila v chování lidí. Ti v reakci na ně začali například více chodit do přírody nebo naopak trávili čas různorodými aktivitami na internetu (ČT24 Provoz na internetu prudce stoupl, 2020)¹⁰.

---

¹⁰ Již od začátku pandemie se o koronavirové výzkumy začaly zajímat erudované organizace jako je např. Sociologický ústav AV ČR, Národní knihovna ČR aj. Autorka využívá inspiraci v kapitole 5.2, tj. Výzkum „Čtení v čase koronavirové pandemie“ viz str. 40.

Souhrn teoretické části

Studiem pojmů a příslušné literatury bylo v teoretické části zjištěno, že vymezení venkovského prostoru podle Binka u typicky české struktury osídlení se obvykle využívá hranice 2 000 obyvatel. Podle Binek a kol. je venkovský prostor vše, co není prostorem městským. Uvádí, že to neznamená, že mimo město náleží pouze venkov. Lze tam zařadit i oblasti jako území s vysokým stupněm ochrany životního prostředí, vojenské prostory apod. (Binek, 2007).

Mezi dva základní přístupy k vymezení venkova patří velikostní kategorie obce a hustota zalidnění. Velikostní kategorie obce je vymezena na základě počtu obyvatel obce (Svobodová, Věžník, 2016).

V roce 2008 ČSÚ zveřejnil studii *Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006*, kde se za venkovský prostor považuje obec se 2 000 trvale bydlícími obyvateli. Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. hranici navýšil na 3 000 obyvatel (Zákon o obcích, 2000). Pro vymezení venkova podle velikostní kategorie obce nestačí pouze parametr počtu obyvatel, nutností jsou další doplňující údaje, např. hustota zalidnění. Ta spadá mezi nejběžnější ukazatele vystihující dané území. Hustota zalidnění je ovlivněna rozlohou katastru obce a nezohledňuje přechodně bydlící obyvatele a lidi, kteří dojíždí (ČSÚ Praha, 2008).

Obecně městský prostor lze vyznačit jako sídelní útvar, který má charakteristické znaky, odlišné od toho venkovského. Jedna z funkcí měst je nutnost vyhovovat potřebám lidí. Značí se prostředím, ve kterém probíhají měnící se životní procesy. Dle funkcí město lze rozdělit na městotvorné a městoobslužné parametry. Městotvorné funkce mohou být činnosti a aktivity výrobní i nevýrobní povahy, vyrábějící produkty nebo poskytující služby pro obyvatele mimo město. Městoobslužné funkce mohou být například činnosti typu údržba komunikací, oblast administrativy apod. Tato funkce slouží pro vlastní obyvatele města. Město se dle Halás a kol. dělí na vnější a vnitřní. Mezi znaky vnější spadají geografické, přírodní i technické parametry. Vnitřní znaky se pojí s demografickými, ekonomickými, sociálními a kulturními parametry (Halás a kol., 2016).

Volný čas se považuje za ten čas, ve kterém si člověk zcela svobodně vybírá aktivity, jenž uskutečňuje na základě svých pocitů, koníčků, nálad aj. Neboli jde o část mimopracovního režimu, která nám zbude po zajištění základních lidských potřeb.

Hofbauer udává základní funkce volného času, tj. odpočinek – regenerace pracovní síly, zábava – regenerace duševních sil, rozvoj osobnosti – spolupodílí se na vytváření

kulturních hodnot. Faktory ovlivňující trávení volného času jsou psychologické a biologické. U faktoru psychologického se jedná o z velké části vliv dědičnosti, psychické rozpoložení individuálního člověka se promítne při výsledné volbě volnočasových aktivit. Dále sem spadá životní styl jedince, psychický stav, stavy dlouhodobého charakteru aj. U faktoru biologického se může jednat o fyzickou kondici, zdravotní indispozice, či predispozice k určitým činnostem. Každá osoba si volí, jakým činnostem se bude věnovat i v rámci dispozic (Hofbauer, 2004). Volný čas se považuje za ten čas, ve kterém si člověk zcela svobodně vybírá aktivity, jenž uskutečňuje na základě svých pocitů, koníčků, nálad aj. Neboli jde o část mimopracovního režimu, která nám zbude po zajištění základních lidských potřeb. Vážanský uvádí že, volný čas lze vyjádřit buď pozitivně, nebo negativně. Negativní vymezení volného času je uchopeno na základě vymezení volného času vůči pracovní době neboli „mám volno od práce“. Kdežto pozitivní definice se snaží vymezit volný čas podle vlastní kvality, tudíž jako čas, se kterým lze svobodně nakládat; „mám volno pro sebe, pro mou rodinu, přátelé, záliby...“ (Vážanský, 1994, str. 11).

S ohledem na společenské změny posledních několika let se významně proměňuje také způsob, jakým volný čas lidé tráví. Kromě bezprostředních dopadů pandemie covidu-19 od března 2020 se také mění styl práce, množství volného času a lidské návyky jako takové. Covid-19 je virové onemocnění, kdy se virus nejčastěji šíří kontaktem s infikovanou osobou, nebo přenosem vzduchem či přes kontaminované povrchy. Kvůli ochraně obyvatelstva před šířením viru a jeho rizikem vláda lidi tlačila ke karanténám a omezení sociálních kontaktů. To se také projevilo na způsobu, jakým lidé tráví volný čas (Státní zdravotní ústav, 2020).

5 Sekundární a komparativní analýza dat o trávení volného času obyvateli ČR

Cílem této sekundární analýzy dat je identifikování různých způsobů trávení volného času, jedná se o jakýsi nástin toho, jak Češi využívají svůj volný čas. Tato analýza je založená na již uskutečněných výzkumných studiích.

Jako první byl vybrán první ročník výzkumu Proměny české společnosti, s názvem „Jak Češi tráví čas.“ Na zmíněném výzkumu se podíleli vědci z Akademie věd ČR¹¹ a Masarykovy univerzity. Na sběru dat se také podílí společnosti Stem/Mark a Median. V roce 2015 se tohoto šetření zúčastnilo 5 212 českých domácností¹² představující reprezentativní vzorek respondentů. Jde o jeden z významnějších výzkumů v historii české společnosti. Ke klíčovým tématům šetření patří bydlení, práce a vzdělávání, rodina, zdraví a volnočasové aktivity, politická a občanská participace (AV ČR, 2015).

Jako druhá byla vybrána výzkumná studie s názvem „Čtení v čase koronavirové pandemie.“ Vybraný výzkum se zabývá dopadem koronavirové pandemie na trávení volnočasových aktivit. Tento průzkum byl cílen na internetovou populaci starší 15 let, sběr dat proběhl v únoru roku 2021 a byl proveden na vzorku 1 005 respondentů. Výzkum realizovala Národní knihovna ČR, ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu ČR a společností Nielsen Admosphere (Národní knihovna, Nielsen Admosphere, Ústav pro českou literaturu, 2021).

5.1 Studie „Jak Češi tráví čas?“

Podle údajů z AV ČR (z roku 2015) zobrazených v následujících dvou grafech, nejčastější a zároveň nejdéle trávající volnočasovou aktivitou je sledování televize. Běžně ji sledují tři dospělí ze čtyř a sledování televize zabírá v průměru 2 hodiny času denně, respektive téměř třetinu celkového volného času. U seniorů se jedná v průměru přes 3 hodiny a k televizi v běžný den usedá takřka 90 procent z nich. Nutno podotknout, že u mladých lidí do 34 let sleduje televizi pouze každý třetí.

Přibližně hodina denně vychází pro odpočinek a další hodina pro trávení času s rodinou nebo přáteli. Co se týká odpočinku, tak ten je denní náplní pro více než polovinu

---

¹¹ Dále jen „AV ČR“

¹² Více než 13 tisíc členů nad 18 let – zahrnující studenty, rodiče a rovněž seniory.

dospělých. U seniorů je více než šest lidí z deseti, kteří odpočívají během dne. Trávení času s rodinou či přáteli je běžné mezi každým druhým dospělým, načež u mladistvých je to více než mezi seniory.

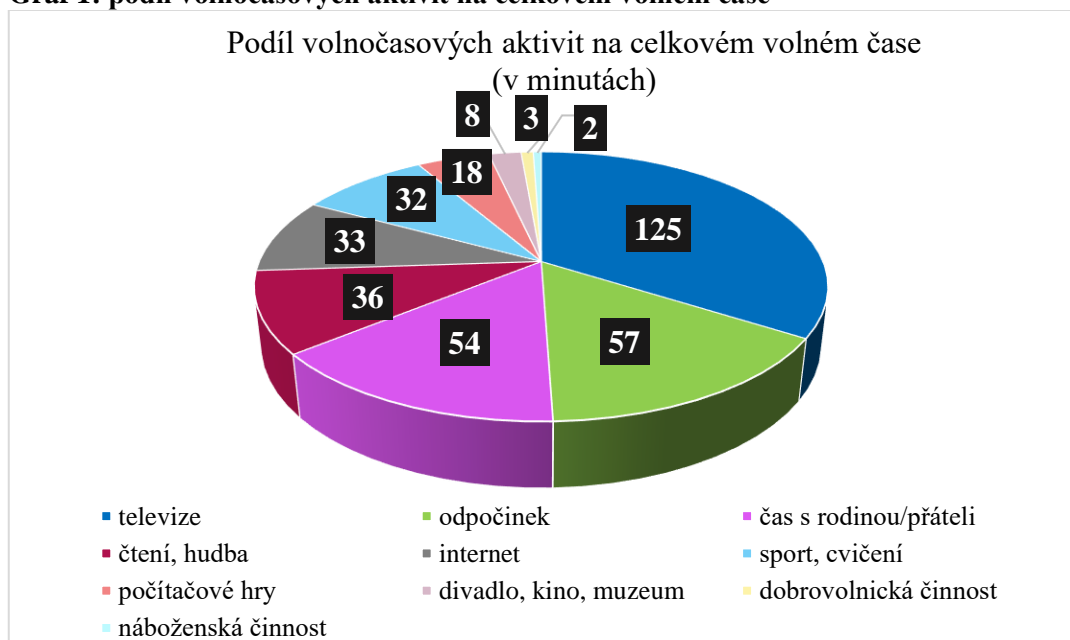
Dále k internetu a sociálním sítím v běžný den zasedá 40 procent lidí a mladí lidé tráví na internetu v průměru jednu hodinu denně. Hraním počítačových her tráví každý čtvrtý průměrně 20 minut každý den. Běžně hraje počítačové hry téměř 15 procent dospělých. Tato volnočasová aktivita je nejvíce běžná zejména u mladých lidí do 34 let.

Okolo půl hodiny denně v kategorii do 34 let jeden dospělý ze tří si čte či poslouchá hudbu, u seniorů starších 65 let je to prakticky dvakrát tolik. Sportu, cvičení a celkově pohybu venku se dle grafu věnuje zhruba půl hodiny denně třetina lidí obecně. U seniorů je tomu takřka tolik, kolik u mladších ročníků.

Návštěva divadla, muzea včetně kina patří k méně běžným aktivitám. Méně, než desetina dospělých tráví zmíněnými aktivitami svůj volný čas. U mladých lidí do 34 let je to jen o trochu více než u seniorů. Co se týká dobrovolnických a náboženských činností, tak těmito aktivitami se zabývá velmi malé procento lidí.

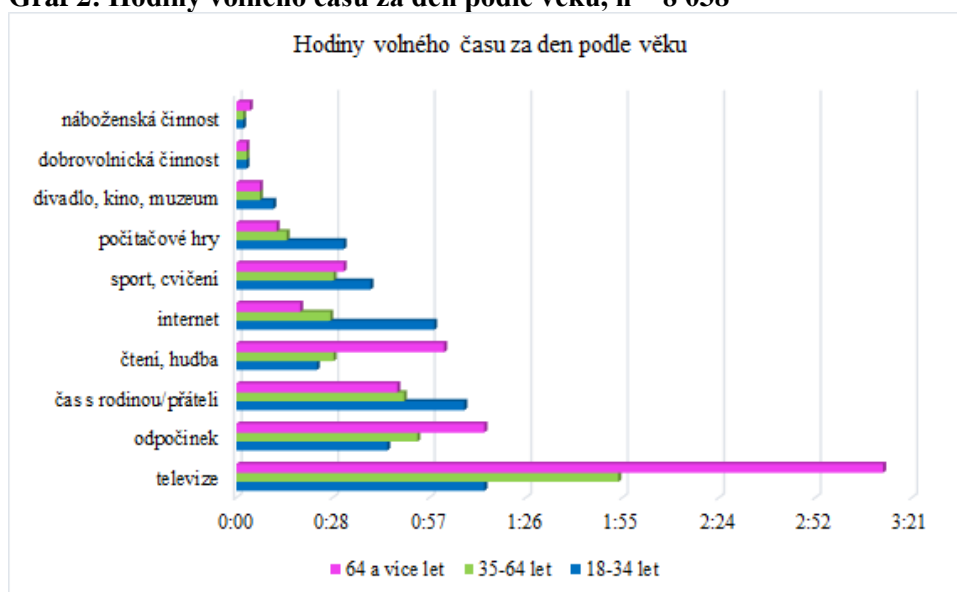
Postupně s věkem se každému z nás mimo celkového objemu volného času i přirozeně mění jeho skladba. Můžeme si všimnout, že nejvíce vzrůstá ta část času, jenž věnujeme sledování televize. Lidé do 35 let tráví sledování televize přibližně 20 procent svého volného času, kdežto mezi seniory je to až 40 procent. Naopak co se týká tráveného času s rodinou či přáteli, tak tam podíl u seniorů klesá.

Graf 1: podíl volnočasových aktivit na celkovém volném čase

vlastní zpracování, zdroj: Výsledky 1. ročníku výzkumu Proměny české společnosti 2015

Graf 2: Hodiny volného času za den podle věku, n = 8 038

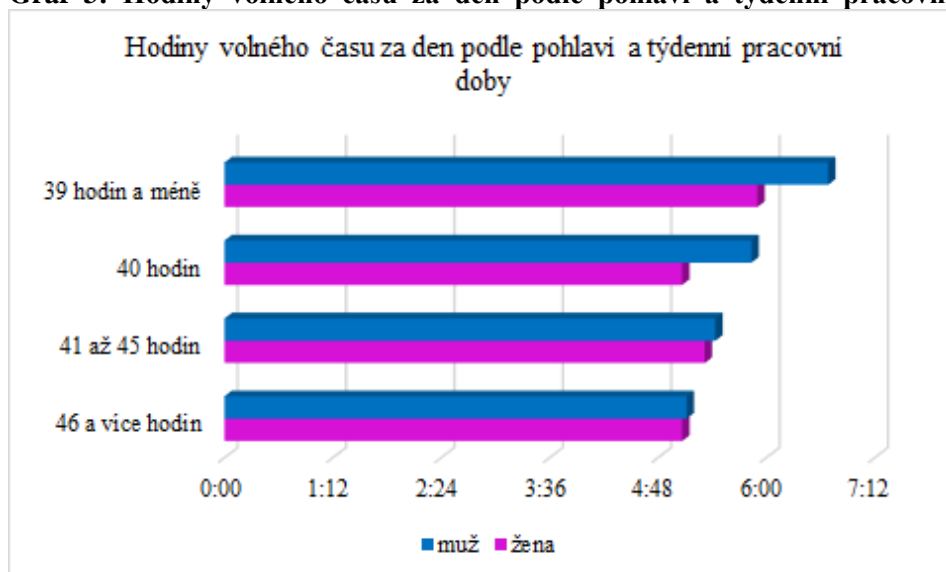

vlastní zpracování, zdroj: Výsledky 1. ročníku výzkumu Proměny české společnosti 2015

Volný čas a práce

Podle níže uvedeného grafu vyplývá, že mužům zbývá více volného času než ženám. Zároveň čím delší je pracovní doba, tím méně má jedinec volného času. Dále ti muži, jenž pracují více než 46 hodin mají o čtyřicet minut (v běžný den) méně času na volnočasové aktivity než muži, jejichž pracovní doba je 40 hodin týdně. Z tohoto tvrzení platí, že hodina práce týdně navíc denně vezme čtyřicet minut z volného času. Naopak u žen toto tvrzení neplatí. U žen pracujících přes 46 hodin je tomu stejně jako u žen, jejichž pracovní doba je 40 hodin denně.

Graf 3: Hodiny volného času za den podle pohlaví a týdenní pracovní doby, n = 2 338

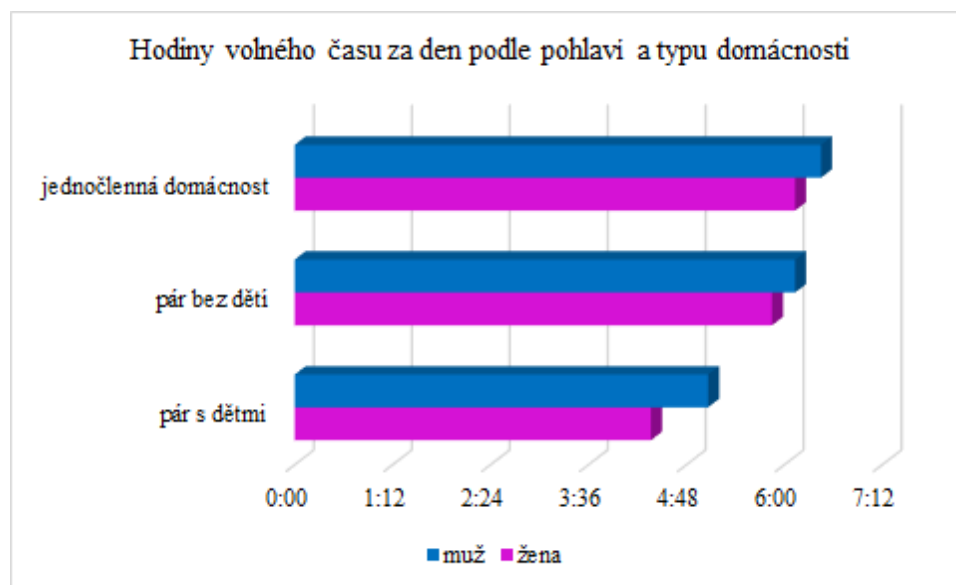

vlastní zpracování, zdroj: Výsledky 1. ročníku výzkumu Proměny české společnosti 2015

Jedna z autorek výzkumu Michaela Röschová ze Sociologického ústavu AV ČR konstatuje, že „pracovní dráha žen se přizpůsobuje rodinným okolnostem mnohem více, než je tomu u mužů. Zatímco zaměstnanost a pracovní doba žen se mění podle toho, zda žijí s partnerem, kolik mají v domácnosti dětí a jak jsou tyto děti staré, mezi muži jsou tyto výkyvy v pracovní aktivitě znatelně slabší.“ Výsledkem je potom skutečně méně volného času u žen než u mužů.

Z následujícího grafu vyplývá, že u obou pohlaví platí, že lidé do 50 let mají v jednočlenných a partnerských domácnostech více volného času než lidé v partnerských domácnostech s dětmi. Jak u mužů, tak u žen tento rozdíl dosahuje přibližně hodinu a půl. Současně pak platí, že všeobecně žena má méně času na volnočasové aktivity než muž. Největší diference je v domácnosti nukleární rodiny¹³, která činí čtyřicet minut za den. V jednočlenných domácnostech je tomu dvacet minut.

Graf 4: Hodiny volného času za den podle pohlaví a typu domácnosti, n = 3 896 <50 let

vlastní zpracování, zdroj: Výsledky 1. ročníku výzkumu Proměny české společnosti 2015

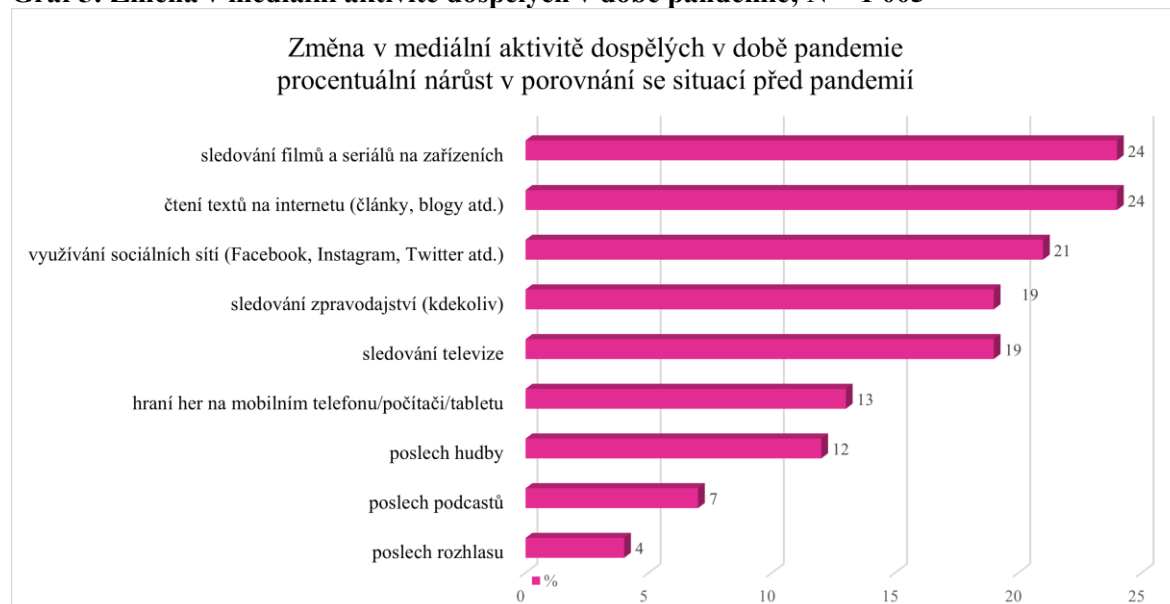
¹³ Jedná se o model soužití lidí, kdy v jedné domácnosti žije manžel, manželka a děti.

5.2 Výzkum „Čtení v čase koronavirové pandemie“

Níže uvedený graf uvádí rozdíl v počtu těch, kteří se daným aktivitám věnují více než před pandemií a těch, kteří se věnují uvedeným aktivitám méně. Volnočasovou aktivitou s největším nárůstem (o 24 procent) za rok 2021 podle grafu 5 je sledování filmů a seriálů a čtení textů na internetu. Je patrné, že koronavirová pandemie ovlivnila a výrazně zvýšila sledování medií u české (internetové) populace. Z výzkumu vyplynulo, že u sledování filmů a seriálů došlo k výraznému nárůstu zejména u mladší generace. „Celkově by se dalo říci, že mediální chování mladé generace pandemie vychýlila ještě výrazně více než u dospělé populace, což určitě souvisí s tím, že studující mládež pochopitelně disponovala větším množstvím volného času již v době předpandemické“ uvádí Hana Friedlaenderová, které se podílela na výzkumu za společnost Nielsen Admosphere.

O 21 procent se zvýšil zájem o využívání sociálních sítí a o 19 procent pak sledování televize. U poslechu hudby je nárůst o 12 procent. Poslech podcastů vzrostl o 7 procent a poslechi rozhlasu se Češi věnují zhruba stejně jako před pandemií (nárůst o 4 procenta).

Graf 5: Změna v mediální aktivitě dospělých v době pandemie; N = 1 005

vlastní zpracování, zdroj: Národní knihovna ČR

Výzkum „Čtení v čase koronavirové pandemie“ potvrzuje, že mediální aktivity nesnižují zájem o čtení, ale mění ho. „I v této době se však potvrdilo, co známe z předchozích výzkumů, a sice že nárůst mediálních aktivit nejde proti čtení,“ shrnují na

závěr výzkumu. Dle grafu níže lze tvrdit, že čtenáři jsou všeobecně mediálně aktivnější než nečtenáři.

Graf 6: Rozdělení dle čtenářů a nečtenářů; N = 1 005

vlastní zpracování, zdroj: Národní knihovna ČR

5.3 Souhrn sekundární a komparativní analýzy dat

Ve shodě se zjištěnými poznatky v teoretické části, také z již uskutečněné studie z roku 2015 „Jak Češi tráví čas“, vyplývá, že pro vybraný vzorek volný čas není zatížen pracovním režimem. Konkrétně bylo zjištěno, že nejčastější volnočasovou aktivitou je sledování televize. Podle grafu 1 Češi denně stráví až hodinu se svou rodinou a přáteli, ten samý čas věnují odpočinku během dne. Naopak aktivity typu návštěva divadla, muzea včetně kina patří k méně běžným aktivitám. Těmito aktivitami svůj volný čas tráví méně než desetina dospělých. Ze studie vyplývá, že mužům zbývá více času na volnočasové aktivity než ženám. To se dále liší podle toho, zda se jedná o jednočlennou domácnost či domácnost s dětmi. Platí, že lidé do 50 let mají v jednočlenných domácnostech více volného času než lidé v partnerských domácnostech s dětmi (viz graf 4).

Z výzkumné studie „Čtení v čase koronavirové pandemie“, kterou uskutečnila Národní knihovna ČR spolu s Ústavem pro českou literaturu ČR a společností Nielsen Admosphere, vyplývá, že se v roce 2021 procentuálně zvýšila mediální aktivita internetové populace. V souladu se zjištěnými znalostmi v teoretické části, tento výsledek pramení ze situace, která nastala v roce 2020 a tou je pandemie Covid-19. U lidí v izolaci vzrostl zájem o sledování filmů a seriálů, také čtení různých článků na internetu oproti době před pandemií. Dále se značně zvýšil zájem o využívání sociálních sítí (např. Facebook, Twitter, Instagram apod.), také sledování zpravodajství a televize celkově. Naopak u poslechu rozhlasu, podcastů a hudby se zájem výrazně nezvýšil, dá se to považovat za zhruba stejné jako před pandemií (Národní knihovna, Nielsen Admosphere, Ústav pro českou literaturu, 2021).

Komparace dat ukazuje, co se v problematice trávení volného času během doby pandemie změnilo, a proto se již zmíněná studie z roku 2015 výsledkově odlišuje za rok 2021, kdy probíhala pandemie Covidu-19. První zmíněná studie má sice na první pozici volnočasových aktivit sledování televize. Nicméně toto platí především pro seniory, skupina mladších 64 let na tuto aktivitu nemá tolik času jako lidé 64 a výš. Naopak u druhé studie je to jiné kvůli pandemii. Lidem nezbylo nic jiného než zůstat doma, a právě tento výzkum ukazuje (viz graf 5), že se během koronavirové pandemie zvýšil o 24 procent zájem sledovat filmy a seriály, a to u věkové kategorie starších lidí 15 let. Proto se empirická část této práce pokusí zjistit jednak aktuální volnočasové aktivity během pandemie Covid-19, ale i aktivity provozované před pandemií. Dále bude zjišťovat rozdílnost mezi volnočasovými aktivitami ve městě a na venkově.

6 Empirické šetření o odlišných způsobech trávení volnočasových aktivit ve městě a na venkově

Cílem empirického šetření opírajícího se o polostandardizované rozhovory je zjistit, zdali se liší způsob trávení volnočasových aktivit obyvatel města a venkova. Budou porovnána data získaná od dotazovaných žijících celý život v hlavním městě Praha a dále od dotazovaných žijících v Rokytnici nad Jizerou v Krkonoších.

Rozhovory budou řízeny u menšího počtu dotazovaných osob, jedná se o metodu kvalitativního zkoumání. Podle Hendla charakteristickým prvkem kvalitativního zkoumání je to, že výzkumník na začátku rozhovoru obeznámí a vysvětlí respondentům, jakým tématem se rozhovor bude ubírat a vytyčí základní výzkumné otázky (Hendl, 2005). Co se týče předností kvalitativního výzkumu, tak nabývá podrobného popisu a vhledu při zkoumání jednotlivce, kterého umožňuje zkoumat v přirozeném prostředí.

6.1 Základní charakteristika dotazovaných

Pro rozhovory bylo vybráno dvacet dotazovaných, deset žijících v hlavním městě Praha a dalších deset žijících na venkově¹⁴, konkrétně v Rokytnici nad Jizerou, tato obec má podle sčítání lidu z roku 2021 2 601 obyvatel. Věková skupina záměrně vybraných dotazovaných je v rozmezí od 25 do 35 let. Dohromady dotazovaní byli z poloviny muži a z poloviny ženy. Všichni dotazovaní jsou bezdětní. Tito dotazovaní byli seznámeni s účelem rozhovoru a následným postupem. Vybraní lidé jsou většinou moji známí, kamarádi, ale i kolegové z práce. Původně bylo plánované uskutečňovat rozhovory v kavárnách, u dotazovaných doma apod. Jelikož situace na začátku roku 2022 byla nepříznivá (kvůli onemocnění Covid-19; někteří onemocněním byli nakaženi), většina rozhovorů byla realizována on-line pomocí videohovoru. S touto formou dotazování souhlasili.

Pro přehlednost a anonymizaci byla dotazovaným za město přidělena písmena a čísla M1 až M10. Pro dotazované z venkova bylo přiděleno označení V1 až V10. Základní údaje jsou přehledně zpracovány v tabulkách, viz str. 41.

---

14 Pro účely mé práce je město považováno hlavní město Praha a venkov obec Rokytnice nad Jizerou.

Tabulka 3: Základní údaje o dotazovaných, hlavní město Praha

Dotazovaný (za hlavní město Praha)	Věk	Pohlaví	Dosažené vzdělání	Bydlení
M1	26	muž	VŠ	byt bez zahrady
M2	28	muž	SŠ	byt bez zahrady
M3	30	žena	VŠ	byt bez zahrady
M4	27	žena	VŠ	byt bez zahrady
M5	28	muž	VŠ	byt bez zahrady
M6	29	žena	VŠ	dům bez zahrady
M7	26	žena	SŠ	byt bez zahrady
M8	34	muž	VOŠ	byt bez zahrady
M9	27	žena	SŠ	byt bez zahrady
M10	32	muž	VŠ	dům bez zahrady

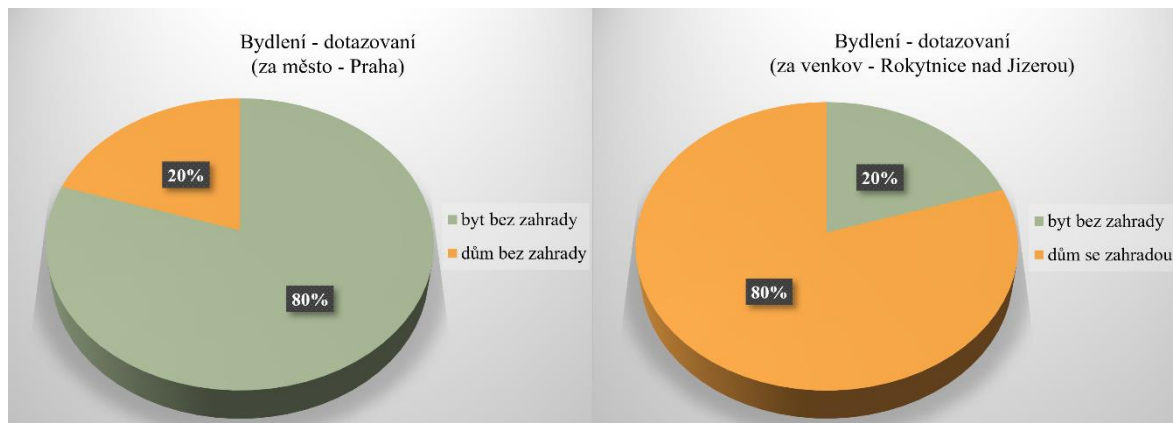
Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4: Základní údaje o dotazovaných, obec Rokytnice nad Jizerou

Dotazovaný (za obec Rokytnice n. Jizerou)	Věk	Pohlaví	Dosažené vzdělání	Bydlení
V1	28	žena	VŠ	dům se zahradou
V2	26	muž	VŠ	byt bez zahrady
V3	26	žena	VŠ	dům se zahradou
V4	25	muž	SŠ	dům se zahradou
V5	27	žena	SŠ	dům se zahradou
V6	30	muž	VŠ	dům se zahradou
V7	26	muž	SŠ	dům se zahradou
V8	31	muž	SŠ	dům se zahradou
V9	28	žena	VŠ	dům se zahradou
V10	34	žena	VOŠ	byt bez zahrady

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7: Způsob bydlení, dotazování za hlavní město Praha a za venkov – Rokytnici nad Jizerou

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu nalevo je patrné, že 80 procent dotazovaných za město Praha bydlí v bytě bez zahrady, kdežto u dotazovaných za obec Rokytnice nad Jizerou je to přesný opak, 80 procent žije v domě se zahradou. Dvacet procent dotazovaných za Prahu žije v domě, ale bez zahrady, což je další odlišnost od dotazovaných za Rokytnici nad Jizerou. V Rokytnici žije 20 procent dotazovaných v bytě bez zahrady. I tento rozdíl hraje svou roli u otázek 3 a 4, týkajících se volnočasových aktivit.

6.2 Výzkumné otázky

Rozhovory probíhaly na začátku roku 2022 s dotazovanými, žijícími v hlavním městě Praha a v západních Krkonoších v Rokytnici nad Jizerou. Byly zjišťovány informace především týkající se volnočasových aktivit. Otázky jsou zaměřeny nejen na volný čas, ale i na to do jaké míry ovlivnila pandemie Covid-19 jejich život v rámci volnočasových aktivit. Rozhovory byly většinou nahrány, ojediněle byly zapisovány v momentě rozhovoru. Při přepisu byly odstraněny nespisovné výrazy a nehodící se informace. Zmíněný přepis se nachází v příloze bakalářské práce.

Polostandardizovaný rozhovor obsahoval následující otázky:

1. Co si představujete pod pojmem volný čas. Definujte mi, co to pro vás znamená, když se řekne volný čas.
2. Kolik hodin denně Vám odhadem zbývá pro volnočasové aktivity? Jak se to liší o víkendech?
3. Jak jste trávili volný čas před pandemií Covid-19?
4. Do jaké míry pandemie Covid-19 zasáhla Váš život v rámci volného času, jaké pociťujete změny?

6.3 Analýza a interpretace dat získaných z vlastního terénního šetření

Všech dvacet rozhovorů s dotazovanými na téma volnočasové aktivity ve městě a na venkově bylo několikrát pečlivě přečteno, analyzováno a následně interpretováno. Pro každou položenou otázku je vymezena jednotlivá část v této kapitole. Pro přehlednost jsou odpovědi z první otázky shrnuty v tabulce. Další otázka v rámci názornosti je zpracována formou grafů viz níže.

6.3.1 Představa dotazovaných o volném čase a jeho definování

Tabulka 5: Pojem volný čas, dotazovaný za město – Praha

M1	Období, ve kterém se mohu věnovat aktivitám, které si volím plně z vlastní vůle.
M2	Příjemná aktivita, kterou si volím a chci se jí věnovat.
M3	Svobodné rozhodnutí (volím mezi různými možnostmi), jak ho prožiji.
M4	Aktivity, které mám ráda a v určité formě mi pomáhají v seberozvoji. Relaxace a užívání si přítomnosti druhých nebo sebe sama.
M5	Čas bez zjevných povinností.
M6	100% moje záliby, rozvíjím své záliby a věnuji se odpočinku.
M7	Moje zájmy a věci, které mám ráda.
M8	Nejdůležitější složka mého života. Čas s rodinou, kamarády apod.
M9	Čas, který mám čistě jen pro sebe.
M10	Odpočinek. Volnočasové aktivity si volím dle svého uvážení, podle nálady a počasí.

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Pojem volný čas, dotazovaný za venkov – Rokytnice nad Jizerou

V1	Činnosti, které mi přinášejí radost. Moje vlastní volba toho, čemu svůj čas věnuji.
V2	Cokoli, na co se těším a co chci dělat.
V3	Trávení času, jak já chci (něco co mě baví). Spadá i odpočinek. Flexibilní podle toho, na co mám náladu.
V4	Nemám žádné povinnosti a s časem nakládám podle svého uvážení.
V5	Chvilky při kterých se mohu odreagovat, jsou strávené s rodinou nebo s přáteli. Druh relaxace.
V6	Mé koníčky a aktivity, které mě baví.
V7	Chvilky odpočinku podle mých představ.
V8	Sám si mohu zvolit, co budu dělat.
V9	Činnosti, záliby (radosti), příjemné aktivity, které chci dělat.
V10	Časový úsek, kdy nemám žádné povinnosti a mohu ho trávit podle sebe.

Zdroj: vlastní zpracování

Pro dotazované za město – Praha (tabulka 5) volný čas znamená vesměs to stejné, považují ho za něco příjemného, kdy se mohou věnovat aktivitám, které sami chtějí a volí si je. Pro M4, M6 a M10 volný čas znamená mimo jiné i odpočinek. Pro dotazovaného M8 je to nejdůležitější složka v jeho životě, kam zahrnuje rodinu a přátelé. M10 uvádí, že si volí volnočasové aktivity podle nálady a počasí.

Dotazovaní zastupující venkov – Rokytnici nad Jizerou (tabulka 6) definují volný čas jakožto prostor pro své záliby, aktivity, které chtějí dělat. Tento čas si volí dle svého uvážení. Dotazovaní V3, V5 a V7 řadí do svého volného času odpočinek. Dotazovaný V5 popisuje volný čas jako chvíle strávené s rodinou nebo přáteli. V3 označuje volný čas jako flexibilní, volnočasové aktivity volí podle nálady.

Tabulka 7: Volný čas není, dotazovaný za město – Praha

M1	Zatížený pracovními povinnostmi nebo samotným myšlením na ně.
M2	Zaměstnání.
M3	Zaměstnání a nepočítám tam ani spánek.
M4	Soustředění se na povinnosti v podobě školy nebo práce.
M5	Práce, nepočítám tam ani spánek, hygienu, úklid, nákupy nebo dojíždění (například MHD po Praze).
M6	Povinnosti jako práce, škola, úklid apod.
M7	Práce a povinnosti.
M8	Mé zaměstnání, úklid, opravy v bytě, různé činnosti, které musím dělat, ale nebaví mě, spánek či hygienu.
M9	Nemusím se věnovat práci, škole, domácím a rodinným povinnostem.
M10	Čas mimo práci, domácích prací a jiných povinností.

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8: Volný čas není, dotazovaný za venkov – Rokytnice nad Jizerou

V1	Mé zaměstnání, úkoly, které je nutné splnit.
V2	Zaměstnání nebo studium. Dále schůze spolků, uklízení doma, doprava nebo obstarávání základních potřeb.
V3	Práce, a to v zaměstnání a ani doma (myšleno uklízení apod.)
V4	Práce, jiné povinnosti, spánek a zajišťování chodu domácnosti (úklid, nákupy potravin).
V5	Pracovní/studijní činnosti.
V6	Přemýšlení nad prací.
V7	Povinnosti, samotné zaměstnání a myšlení na něj.
V8	Čas strávený v zaměstnání, ani péče o dům a zahradu nebo o chod domácnosti.
V9	Nezbytné základní potřeby, dojíždění, zaměstnání jako takové, domácí práce či spánek.
V10	Práce a jiné povinnosti - úklid, opravy v bytě, nákupy potravin apod.

Zdroj: vlastní zpracování

Odpověď na otázku, jak definovat pojem volný čas, dotazovaní často definovali negativně, volný čas tedy vymezovali tím, co není. Pro přehlednost výše tabulky 7 a 8.

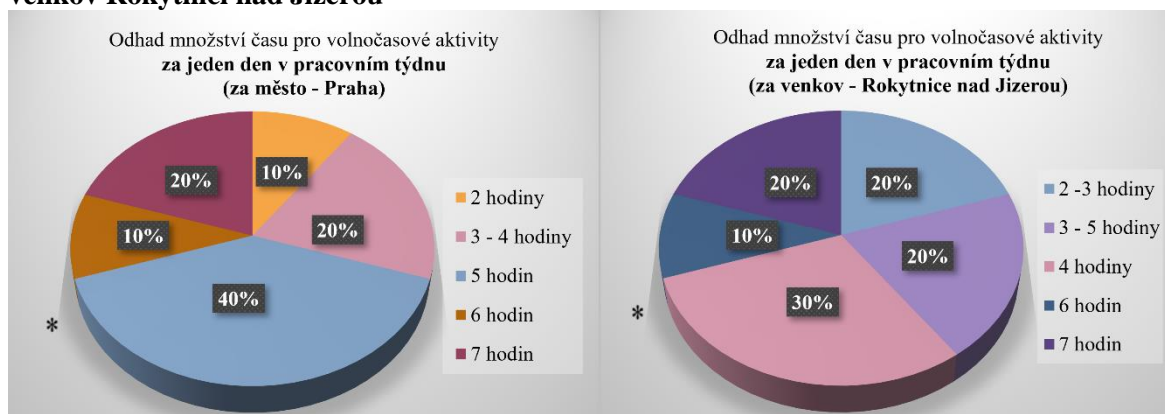
U odpovědi za město Prahu pro všechny dotazované volný čas nezahrnuje práci ve smyslu zaměstnání. K tomu dotazovaný M3 do svého volného času nezahrnuje spánek. Dotazovaní M4, M6, M9 nezařazují do svého volného času studium. Úklid si s volným časem nepojí ani M5, M6 a M8. Dále M5 nepočítá do volného času dojíždění. Navíc dotazovaný M5 nepočítá do volného času nákupy. Pro M1 volný čas není ani samotné myšlení na pracovní povinnosti.

Odpovědi dotazovaných za venkov Rokytnici nad Jizerou se víceméně neodlišují od těch za město. I za venkov si všichni dotazovaní nepředstavují pod pojmem volný čas své zaměstnání. Navíc k tomu dotazovaný V2 nezahrnuje do svého volného času schůze spolků, úklid doma, dopravu či obstarávání základních potřeb. Úklid nezahrnují ani dotazovaní V3, V4, V9 a V10. Tedy 50 procent dotazovaných za venkov Rokytnici nad Jizerou jejich volný čas nepojí s úklidovou činností. Dotazovaný V8 nepočítá do volného času péči o zahradu a chod domácnosti. Obdobně dotazovaný V10 do volného času nezahrnuje opravy v bytě, a navíc společně s dotazovaným V4 ani nákupy potravin. Pro V6 a V7 volný čas není přemýšlení nad prací.

V této první otázce neshledávám žádné zásadní rozdíly mezi dotazovanými za město a venkov. Volný čas chápou ve své podstatě jako čas pro sebe, kdy si mohou vybrat, co budou dělat a nemusí plnit žádné jiné povinnosti. Třicet procent dotazovaných za město Prahu uvedlo že jejich volný čas tvoří odpočinek, pro venkov Rokytnici nad Jizerou je tomu tak stejně. U definice, co volný čas není pro všechny platí, že do svého volného času nezahrnují své zaměstnání (pokud ještě studují, tak ani studium). Za město Prahu 50 procent dotazovaných do volného času nezahrnují úklid nebo domácí práce. To samé platí pro dotazované za venkov, i tam 50 procent nezahrnuje úklid nebo domácí práce do volného času. Dále 20 procent dotazovaných za město Prahu neřadí hygienu do svého volného času. U venkova 20 procent dotazovaných zmínilo nezbytné základní potřeby, které do volného času neřadí. Za město 10 procent uvedlo, že nepočítá samotné myšlení na pracovní povinnosti do volného času, u venkova je tomu u 20 procent dotazovaných.

6.3.2 Odhad množství času dotazovaných za město a venkov pro volnočasové aktivity v pracovním týdnu a o víkendu

Graf 9: Odhad množství času pro volnočasové aktivity v týdnu, dotazování za město Prahu a venkov Rokytnici nad Jizerou

Zdroj: vlastní zpracování

* Procentní počet dotazovaných, kteří odhadují svůj volný čas v pracovním týdnu.

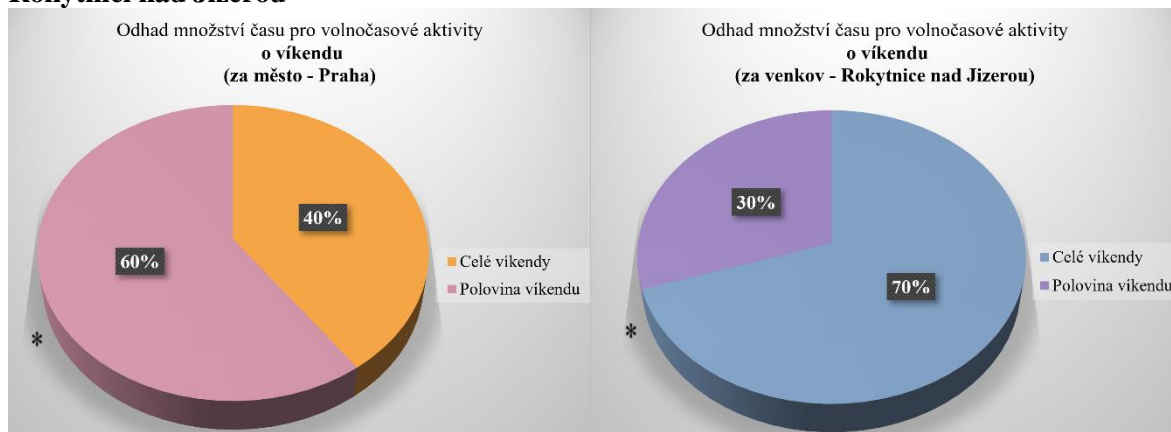
Z levého grafu je patrné, že 40 procent dotazovaných za město Prahu stráví odhadem pět hodin denně v pracovním týdnu volnočasovými aktivitami. Stejný podíl tázaných lidí odhaduje množství svého volného času v jednom dni na tři až čtyři hodiny a sedm hodin. Pouze 10 procent tázaných odpovědělo, že na volný čas jim připadnou dvě hodiny denně a dalších 10 procent odhadlo, že na svůj volný čas vynaloží šest hodin denně. Z šetření vyplývá, že téměř třičtvrtě většina má denně k dispozici pět a více hodin času pro trávení volnočasových aktivit.

Oproti lidem z šetření ve městě Praze, oslovení lidé z Rokytnice odhadli množství volného času odlišně. Z dat (pravý graf) vyplývá, že 30 procent dotazovaných za venkov Rokytnici nad Jizerou odhaduje množství času pro volnočasové aktivity denně v pracovním týdnu na 4 hodiny. Stejný podíl v podobě jedné pětiny dotazovaných tvoří odhady času dvou až tří hodin, tři až pěti hodin a nejvyšší hodnota sedmi hodin volného času. Volný čas v rozmezí šesti hodin odhaduje pouze 10 procent z dotazovaných.

Z šetření týkajících se odhadovaného množství volného času v pracovní den je znatelný rozdíl mezi městem a vesnicí. Dotazovaní z města odhadují vyšší množství svého volného času. Zatímco 70 procent dotazovaných z venkova odhaduje množství volného času na dvě až pět hodin denně a u města to bylo přesně naopak. Sedmdesát procent dotazovaných má za to, že v pracovní den jim na volný čas zbývá pět a více hodin.

Graf 11: Odhad množství času pro volnočasové aktivity o víkendu, za město Prahu a venkov Rokytnici nad Jizerou

Zdroj: vlastní zpracování

* Procentní počet dotazovaných, kteří odhadují svůj volný čas o víkendu.

Z grafu nalevo lze vidět, že u dotazovaných za město Prahu 40 procent má čas na volnočasové aktivity během celého víkendu. Zbýlých 60 procent dotazovaných dokáže vynaložit polovinu víkendu pro svůj volný čas.

U grafu vpravo tedy u dotazovaných zastupujících venkov v podobě Rokytnici nad Jizerou je to až 70 procent, kteří tráví celé víkendy volnočasovými aktivitami. Zbýlých 30 procent je schopno vynaložit polovinu víkendu pro volný čas.

6.3.3 Trávení volného času dotazovaného za město a venkov před a během pandemie Covid-19

V první části výše uvedené otázky se autorka práce zajímala o to, jak dotazovaní trávili jejich volný čas před pandemií Covid-19. Celkově v první otázce dotazovaní definovali, co pro ně obecně volný čas znamená (i co do něho nezahrnují). V návaznosti na to, konkrétně upřesnili, jakým aktivitám se běžně věnovali ve volném čase před pandemií Covid-19. Poté následovala otázka, do jaké míry pandemie Covid-19 zasáhla život dotazovaných v rámci volného času.

Na začátku rozhovoru dotazovaní měli často trochu problém si rozpomenout, jakým způsobem trávili volný čas před tím, než se rozšířilo onemocnění Covid-19 a s ním různá opatření, mimo jiné i omezující konání mnoha volnočasových aktivit, a to ve městě i na venkově. Netrvalo ale dlouho a dotazovaní si vzpomněli a odpověděli.

Tabulka 9: odpovědi jak dotazovaní za město a venkov trávili volný čas před pandemií Covid-19

Dotazovaný (město Praha)	volnočasové aktivity před pandemií Covid-19	Dotazovaný (venkov Rokytnice n. Jizerou)	volnočasové aktivity před pandemií Covid-19
M1	sparty, tábory, kultura, čas v přírodě, přátelé	V1	kulturní akce, rodina, výlety, zahradničení, sporty, přátelé, příroda
M2	výlety do zahraničí, kultura a kulturní akce, návštěva hospod, přátelé, rodina	V2	fotbal, rodina, přátelé, mše svaté, kino, únikové hry, jízda autem, PC hry, kulturní akce
M3	fitness, návštěva hospod, restaurací aj., výlety a wellness, kultura, četba knih, soc. sítě, přátelé	V3	přátelé, cestování, rodina, venkovní sporty, kulturní akce, kavárny, příroda
M4	výlety, pikniky, procházky přátelé, návštěva hospod, nákupních center, plavání, cestování	V4	místní akce, hasičské tréninky, kultura, lyžování, rodina, přátelé
M5	návštěva nočních klubů, hospod, vináren, koncertů, sporty, relax, Casino, zahraniční pobyty u moře, přátelé	V5	sporty, příroda, čtení knih, přátelé, rodina, deskové hry, zahradničení, starání se o zvířata
M6	posilovna, cestování, kultura, amatérské divadlo, hodiny zpěvu a klavíru, návštěva Slam poetry, přátelé, restaurace	V6	auta a motorky, přátelé, výlety, rodina, chození do hospody, baru, zimní sporty, příroda
M7	sporty, přátelé, rodina, cestování - Couchsurfing, akce s kapelou, zájezdy, karaoke, bary	V7	péče o psa, procházky přírodou, sporty, cestování, návštěva hospody, deskové hry, přátelé
M8	sporty, střelnice, cestování, rodina, chození na ryby, kino, restaurace, nákupy přátelé	V8	venkovní sporty, soutěže, přátelé, rodina, místní akce, scházení se v hospodě
M9	PC hry, přátelé, chození do hospod, squash, rodina, výlety, příroda, sledování filmů	V9	venkovní sporty, kultura, místní akce, přátelé, klub, rodina, cestování, pěší pouť, příroda
M10	rodina, agility, výlety, sporty, kultura, podniky	V10	zimní a letní sporty, příroda, relaxace, rodina, kosmetika

Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí vyplynulo, že dotazovaní nejčastěji tráví volný čas s rodinnými příslušníky a přáteli. Za město Prahu a venkov Rokytnici nad Jizerou je to stejný podíl a to 100 procent. Dotazovaný M6 za město říká, že „před pandemií Covid-19 jsem můj volný čas trávil víceméně s rodinou a ve společnosti přátel. Jelikož po práci tolik volného času

nezbývá, pečlivě si vybírám, s kým ten volný čas chci trávit.“ Dotazovaný V7 za venkov zmiňuje i sousedy „*můj volný čas běžně trávím s rodinou či přáteli, občas i se sousedy, protože máme přátelské vztahy.*“

Hlavní oblastí zájmů před pandemií Covid-19 pro dotazované za město Prahu i za venkov Rokytnici nad Jizerou byly sporty. Za venkov uvedlo 100 procent dotazovaných, co řadí do svého volného času sport, u města je to 90 procent dotazovaných. Ve městě Praze jsou to různorodé sporty jako např. squash, fitness, box aj. Dotazovaný M3 uvádí, že „*vlastním MultiSport kartu proto jsem hodně chodila do fitness center, na jógu, CrossFit, do bazénu, běhat, jezdit na kole – půjčuji si sdílená kola přes aplikaci Rekola, nebo jsem chodila na brusle na Letnou.*“ Dotazovaný M10 je na tom obdobně jako dotazovaný M3 a říká, že „*jsem sportovně založený člověk, proto mám zařízenou MultiSport kartu a pravidelně chodím do fitness center, dále na tenisové kurty na Štvanici a do otevřeného bazénu v Podolí.*“ „Dotazovaný M1 hodně sportuje a „*sportuji většinou až pětkrát týdně, nejvíce času věnuji fotbalu, s týmem jezdím i na turnajové zápasy. Dále mezi moje oblíbené sporty bych zařadil squash nebo běhání v parku.*“ Na venkově, tj v Rokytnici nad Jizerou dotazovaní spíše zmiňovali zimní sporty jako lyžování, snowboarding, výšlapy na běžkách či skialpech. Je to díky tomu, že v Rokytnici nad Jizerou je horské středisko, kam jezdí během zimy desetitisíce lidí za účelem lyžování, i proto, že Rokytnice má jednu z nejdelsích sjezdovek v ČR. „*Mám rád sporty, většinou ty outdoorové jako cyklistiku, jízdu na skateboardu, snowboarding, lyžování, volejbal. V zimě jsem se pravidelně účastnil soutěží typu freestyle snowboarding,*“ uvádí dotazovaný V8. Dotazovaný V6 má také rád zimní sporty a zmiňoval, které konkrétně; „*Nejradši mám zimní sporty, ať už je to lyžování, snowboarding, bruslení anebo si vyrazit na skialpy.*“

Další významnou složkou v oblasti trávení volného času před pandemií Covid-19 pro mnoho dotazovaných je kultura a kulturní akce. Pro dotazované za město Prahu je to až 80 procent. Pro dotazované za venkov Rokytnici nad Jizerou je to méně a to 60 procent. Z vypořování je to částečně tím, že v Rokytnici nejsou takové možnosti (chybí kino, divadlo na profesionální úrovni, muzea, výstavy, galerie, koncerty apod.) jako právě v Praze a lidé z venkova tak musí za těmito aktivitami dojíždět. Ostatně dotazovaný V9 za venkov situaci popisuje, „*občas si zajdu do divadla, kina, na koncert či hudební festival, jelikož v Rokytnici možnosti kultury nejsou na takové úrovni jako ve větších městech (například kino v Rokytnici není, a to ani v nejbližším okolí – cca v blízkosti 19 km), volím jiná města, a to např. Liberec či Prahu,*“ uvádí. „*Pokud nevyjždím, tak se účastním*

místních akcí typu hasičský ples, Pálení čarodějnic, Krkonošská kuchyně, nebo Rokytnická pouť, kde se setkávám s přáteli. To vše se koná jednou ročně. Je to příjemné zpestření. Další akce pořádá nedaleké město Jablonec nad Jizerou, například maškarní ples nebo Hubertská zábava,“ doplňuje dotazovaný V9. K tomu se přidává i dotazovaný za venkov V4 *„před pandemií Covid-19 jsem chodil na místní akce typu Pálení čarodějnic, hasičský a maškarní ples, Hubertskou zábavu anebo třeba akci zvanou „Pašeráckej vejkend“ – jelikož jsem dobrovolný hasič na této akci pravidelně vypomáhám s realizací a občerstvením (podáváme typické krkonošské kyselou a sejkory).“* Za město Prahu dotazovaný V7 *„před pandemií jsem měla kapelu, se kterou byla skoro každý víkend nějaká akce, kde jsme vystupovali. Zpívala jsem v pražských hospodách, převážně v zimní sezóně jsme jezdili na plesy, po celé ČR.“*

Dalšími aktivitami, které dotazovaní často zmiňovali bylo chození do hospod, restaurací, kaváren apod. Tyto aktivity o mnoho víc vyhledávají ti z lidí bydlících ve městě než ti na venkově, obzvláště chození do restaurací. Až 80 procent dotazovaných z města Prahy zahrnuje do svého volného času chození do restaurací, kaváren, hospod aj., naopak 40 procent dotazovaných za venkov Rokytnici nad Jizerou chodí spíše do hospody a kavárny, restaurace nezmínil žádný z dotazovaných za venkov. Dotazovaný za město V2 uvedl, že *„často jsem chodil před pandemií s přáteli do hospody, vinárny, kaváren, na večeri do restaurací, do parku na víno a na pikniky.“* Dotazovaný V5 to má obdobně *„mám rád noční život v Praze a po práci jsem pravidelně chodil s přáteli posedět do hospody či vinárny, pátky byly pak vyhrazené pro různé noční kluby.“* Dotazovaný za venkov V3 *„před pandemií jsem se hodně vídala s kamarády, častokrát jsme jezdili do kaváren či cukráren (např. do Liberce, Prahy...), čas od času jsem zavítala do hospody, kde se scházím s kamarády, odtamtud pokračujeme do místního baru.“*

Také výlety a cestování do svého volného času zařazovali lidé, kteří odpověděli, až 80 procent dotazovaných z města a 40 procent dotazovaných za venkov. Dotazovaný za město Prahu M4 *„mám ráda různé výlety, ať už v ČR (objevovat hrady, zámky) anebo v zahraničí. V létě jezdím k moři a v zimě zase na hory.“* Za cestovatele se považuje dotazovaný M7 *„před pandemií Covid-19 jsem hodně cestovala, využívala jsem aplikaci Couchsurfing, kde jsem se seznámila s novými lidmi a díky tomu jsem se podívala na nová místa za minimální výdaje.“* Za venkov dotazovaný V9 zmiňuje svůj postoj k cestování *„občas cítím, že je to potřeba, nebýt stále na jednom místě. Proto mezi své volnočasové aktivity řadím cestování. S tím se pojí i oblíbená volnočasová činnost plavání*

v moři, poznávání nových krajín či pěší putování například pouť do Santiaga de Compostela.“

Dále velmi často dotazovaní zejména za venkov Rokytnici nad Jizerou řadili do svého volného času přírodu a to až 70 procent dotazovaných, u dotazovaných za město Prahu to bylo pouze 20 procent dotazovaných. Za město Prahu to byli dva, co uvedli, že mají chatu mimo Prahu, a to dotazovaný M9 *„dost času trávím v přírodě, jelikož v létě je v Praze nadměrné teplo, jezdím na chatu, kde se starám o bazén a o zahradní květiny.“* A dotazovaný za město M8 *„v létě zhruba každý druhý víkend vyrážím kousek za Prahu, kde mám chatu. Je potřeba být v přírodě, a ne pořád ve městě. Na chatě mám bazén, chodím na ryby a trávím čas s rodinou.“* Naopak dotazovaní z venkova uvedli zcela odlišné aktivity v přírodě, dotazovaný V10 zmínil houbaření a sbírání borůvek *„v přírodě jsem chodila na procházky (sama nebo s rodinou), v létě jsem pravidelně chodila na borůvky a na podzim na houby.“* Dotazovaný za venkov V5 vypíchl domácí zvířata *„nejraději trávím čas v přírodě, kde načerpám spousty energie, nadýchám se čerstvého vzduchu a jsem sama se svými myšlenkami. Také ráda pomáhám prarodičům pečovat o zahradu, dále je potřeba se postarat o zvířata, a to o králíky, prasata, ovečky a slepice.“*

V neposlední řadě jeden dotazovaný zmínil roli aktivit duchovního života v jeho volném čase, a to dotazovaný za venkov V2. Řekl *„do svého volného času bych zahrnul chození každou neděli do kostela na mše. Bylo to místo, kde jsem se viděl se vzdálenou rodinou a po mši jsme vždy šli k někomu domů na oběd.“*

Tabulka 10: odpovědi jak dotazovaní za město a venkov trávili volný čas během pandemie Covid-19

Dotazovaný (město Praha)	volnočasové aktivity během pandemie Covid-19	Dotazovaný (venkov Rokytnice n. Jizerou)	volnočasové aktivity během pandemie Covid-19
M1	online komunikace s přáteli, hraní PC her, sledování filmů	V1	příroda, sporty, čtení knih, sledování filmů a seriálů, rodina
M2	sledování filmů a seriálů, PC hry, běhání, rodina, online komunikace s přáteli	V2	PC hry, sociální sítě, sporty, vzdělávání, projížďky autem, setkávání se s přáteli doma
M3	sporty, setkávání se s přáteli doma a venku, vaření, online komunikace s přáteli, filmy	V3	příroda, rodina, relaxace, sledování filmů, online komunikace s přáteli, čtení, sport
M4	sporty, hraní her, sledování online záznamů divadelních her, pečení, rodina, příroda	V4	setkávání se s přáteli na zahradě, sledování filmů, běžkování, příroda, PC hry
M5	konzumace medií, setkávání se s přáteli doma, stolní hry, výlety, vaření, sledování filmů	V5	sporty, příroda, rodina, sledování televize, deskové hry
M6	sporty, čtení, pečení, vzdělávání, rodina, příroda	V6	setkávání se s přáteli doma, kutilství, sporty, sledování filmů a dokumentů, příroda
M7	vaření, čtení, vzdělávání, výlety, sledování filmů, deskové a PC hry, rodina	V7	sledování filmů, vaření, meditace, bylinkářství, sporty, příroda
M8	setkávání se s přáteli doma, internetové nakupování, sledování televize, PlayStation	V8	sporty, setkávání se s přáteli na zahradě, příroda
M9	setkávání se s přáteli venku, PC hry, sledování televize	V9	deskové hry, rodina, pečení, kulinářství, zahradničení, příroda, online komunikace s přáteli
M10	cvičení doma, vaření, sledování filmů a seriálů, rodina, PC hry	V10	sledování filmů a seriálů, online komunikace s přáteli, sporty, příroda, PC hry

Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí vyplynulo, že i během pandemie Covid-19 dotazovaní trávili svůj volný čas s rodinou a přáteli, s tím rozdílem, že mnozí z nich omezili fyzický kontakt a vyměnili ho za on-line formu komunikace (zprávy, volání apod.). Časté bylo i setkávání se doma či na zahradě. To zmiňuje dotazovaný za město Prahu M3 „*hospody byly zavřené, tak jsme se scházeli u někoho doma nebo na jaře taky venku.*“ Také dotazovaný M5 pociťoval

změnu „bylo náročnější se setkávat s přáteli, jednak z důvodu vládních nařízení, karantén, ale i ze strachu z nákazy. Tím, jak všechny podniky byly zavřené nezbyvalo nic jiného než být více doma“ Svoje stýkání s nejbližšími museli upravit i na venkově, a to zejména dotazovaný V4 „pandemie Covid-19 můj volný čas ovlivnila hodně, méně času jsem trávil ve společnosti, téměř úplně vypadlo socializování s lidmi. Aktivitu jsem dost omezil na domov, v létě jsem se scházel se svými přáteli na zahradě, kde jsme grilovali, popijeli a povídali si, ovšem v menším počtu, než jsem býval zvyklý. Rodinné oslavy, které jsme měli třeba 6krát v roce jsme úplně zrušili.“ Dotazovaný V9 na tom byl podobně „jelikož byla zavřena místní diskotéka, a taktéž hospody, omezila jsem kontakt s mými kamarády a novými lidmi. Vše se přesunulo do on-line podoby. Více času jsem strávila na mém telefonu právě komunikací s přáteli.“

Hlavní oblastí zájmů při pandemii Covid-19 pro dotazované za město Prahu a venkov Rokytnici nad Jizerou bylo sledování filmů, seriálů, pořadů apod. Až 80 procent dotazovaných za město uvedli zmíněnou aktivitu do svého volného času během pandemie Covid-19, u dotazovaných za venkov to bylo 70 procent. Dotazovaný M1 za město uvedl, že „potom, co začali omezení v kultuře kvůli onemocnění Covid-19 jsem se přesunul ke sledování filmů a seriálů na streamovacích platformách jako je Netflix nebo HBO. Díky zrušení některých směn a home office jsem na to měl také více času a sledování například Tiger Kinga byla jedna z mála věcí, která mě sociálně spojovala s okolním světem v době karantény.“ Odpověď dotazovaného M3 „během pandemie jsem se více dívala na televizi, nejčastěji na různé reality show před spaním.“ Za venkov se sledováním televize také zabýval dotazovaný V5 „to hlavní, co se během pandemie výrazně změnilo bylo sledování televize, a to různých pořadů, seriálů a filmů, jelikož dřív jsem se dívala na televizi pouze když bylo venku nepříznivé počasí, během pandemie (obzvláště v karanténě) to bylo téměř každý den.“ U dotazovaného V7 to nebylo jinak „během začátku pandemie jsem trávil téměř většinu času doma, dost jsem trávil čas na gauči a sledoval filmy, pořady a dokumenty.“ Jako před pandemií, tak i během ní dotazovaní ve svém volném čase shledávali zastoupení v různých sportech. Došlo ovšem k poklesu, dotazovaných za město bylo o téměř polovinu méně čili 50 procent a u dotazovaných za venkov to bylo o desetinu méně čili 90 procent. M10, který byl zvyklý využívat prostory pro sport, které při pandemii Covid-19 byly zavřené, to řešil následovně „během pandemie jsem vůbec nemohl využít mou MultiSport kartu, nemožnost cvičení ve fitness mě přiměla cvičit doma, kam jsem si

pořídil rotoped a činky.“ Dotazovaný V1 za venkov řekl, že „v zimě, kdy se nemohlo chodit do hospod, na plesy, a dokonce ani na návštěvy, zbylo více času na běžky, lyže či snowboard. A to i v případě, kdy byly zavřené sjezdovky a kopec jsme si museli vyšlápnout pěkně po svých. Na lyžích, snowboardu či běžkách trávím čas cca 2x do měsíce. Využívám běžkařských stop v Rokytnici a okolí, a co se lyžování týče, volím mezi denním a nočním lyžováním, kdy noční převládá.“ Nadšený do sportu je i V8 a uvedl, že „soutěže skákání na snowboardu byly zrušené, sjezdovky zavřené, nezbývalo nic jiného než si vyšlápnout kopec a trasu si lopatou upravit pro skoky sám.“ Pokles znázorňuje například dotazovaný M8 za město „sportovní aktivity v uvařených prostorech byly zavřené, tak jsem pár měsíců nedělal nic, hodně jsem zpohodlněl.“ Podobně to měl dotazovaný za město M7 „sport jsem omezila výrazně hodně, jelikož jsem nemohla cvičit v posilovnách, chodit na žádné lekce cvičení a ani do bazénu či sauny, ze začátku jsem cvičila doma podle videí na YouTube, to mě po chvíli přestalo bavit. A tudíž během pandemie jsem skoro nesportovala.“

Aktivitu hraní počítačových a deskových her, kterou zmínilo v odpovědi před pandemií minimum dotazovaných (20 procent dohromady), velkým způsobem vzrostla během pandemie Covid-19. Až 80 procent dotazovaných za město Prahu uvedlo, že během pandemie trávilo čas hraním počítačových či deskových her, u dotazovaných za venkov Rokytnici n. Jizerou to bylo méně, 50 procent. Dotazovaný za město M2 uvedl „epidemie Covidu-19 nás paradoxně v některých ohledech s kamarády sblížila. Všichni jsme se vrátili k hraní on-line her, na které jsme neměli kvůli jiným aktivitám dříve čas. Znovu jsme se tak začali potkávat jako tým v naší oblíbené strategické hře a komunikovali spolu alespoň virtuálně.“ Také dotazovaný M9 za město řekl „tím, že jsem měla kvůli Covidu více času, tak jsem si zahrála některé hry, ke kterým bych se běžně nedostala. Dlouhé hodiny jsem strávila třeba v českém Kingdom Come: Deliverance, která vypráví o událostech předcházejících husitským válkám, ale kvůli své realističnosti je poměrně složitá.“ I za venkov byli tací, kteří během pandemie Covid-19 začali více hrát hry. „S příchodem epidemie Covidu jsem začala víc hrát počítačové hry, protože spousta jiných činností byla nedostupná. Obzvlášť jsme se s kamarády pustili do League of Legends, kterou jsme hráli dřív a teď jsme obnovili tým, začali se zlepšovat, a dokonce se už opět účastníme i on-line turnajů,“ řekl dotazovaný za venkov V10.

I přesto, že kulturní akce, navštěvování hospod, restaurací apod. úplně vypadlo ze života dotazovaných (zejména při začátku pandemie Covid-19, kdy to při opatřeních

nebylo možné), výlety a cestování uvedlo 20 procent dotazovaných za město Prahu. Zejména pak dotazovaný M5 za město „*výlety jsme i během pandemie uskutečňovali, ale kvůli vládním opatřením to bylo jiné, nemohli jsme do restaurací či se někde ubytovat, proto jsme volili jednodenní výlety a jídlo jsme si kupovali přes okýnko s sebou.*“ Z dotazovaných za venkov Rokytnici žádný neuvedl výše zmíněnou aktivitu.

Během pandemie Covid-19 dotazovaní za venkov směřovali více svůj volný čas do přírody, až 90 procent čili o dvě desetiny více než před pandemií. U dotazovaných za město nedošlo ke změnám, bylo to 20 procent před pandemií i během ní. Pro dotazovaného V5 bylo pozitivum méně turistů v Rokytnici „*stále jsem trávila svůj volný čas v přírodě. Musím říci, že jsem ho tam v tomto období trávila mnohem více, jelikož mi vyhovovalo, že zde není příliš turistů, a tudíž potkávám méně lidí na obvykle frekventovaných turistických místech.*“ Dotazovaný V9 uvedl, že „*velmi často jsem chodila do přírody, se psem na procházky do lesa, nebo s rodinou na túry, také s mojí maminkou a psem jsme chodili na borůvky a houby.*“

Přibyly ovšem nové aktivity, kterými se dotazovaní během pandemie věnovali. Jednou z nich bylo například vaření i pečení, M10 za město řekl, že „*před pandemií jsem rád chodil do restaurací (o polední pauze v práci, o víkendech a různých oslavách), při Covidu vše bylo zavřené, ze začátku pandemie jsem si objednával jídlo rozvozem domů, to mě po pár měsících přestalo bavit a jelikož jsem měl více volného času začal jsem se učit vařit. Dá se říct, že díky pandemii Covid-19 jsem objevil nové koníčky.*“ Nové koníčky zmínila i M6 za město „*také jsem četla a učila se novým dovednostem (šití, nový cizí jazyk, psaní na počítači všema deseti, pečení – vše "samoukou").*“ „*Začala jsem se věnovat téměř každý den pečení, zkoušela jsem péct různé zákusky, housky, chléb aj,*“ uvedl dotazovaný za venkov V9.

I duchovní život se s pandemií Covid-19 změnil dotazovanému V2 a to „*nemohl jsem se účastnit fyzicky mší svatých, byly on-line formou, která mě úplně neoslovila, takže by se dalo říct, že jsem od mší upustil.*“

6.4 Souhrn empirického šetření

Z provedeného šetření vyplývá, že všichni dotazovaní berou svůj volný čas jako čas, který není zatížený pracovními nebo studijními povinnostmi. Dle nabytých teoretických konceptů je zřejmé, že se volný čas považuje za čas mimopracovního režimu (Vážanský, 1994, str. 11). Polovina dotazovaných za městský i za venkovský prostor nezahrnuje úklid nebo domácí práce do volného času. Oblíbenou činností tvořící volný čas je pro mnohé dotazované odpočinek. Pro dotazované znamená volný čas, něco příjemného, svobodně volené aktivity. Pokud bych měla vypíchnout určité trendy týkající se volného času, jedná se například o sporty, návštěvy přátel, rodinné oslavy, chození do kina, divadel, trávení času v přírodě, ale i nákupy či hraní počítačových her.

Z dat týkajících se odhadovaného množství volného času v pracovní den je znatelný rozdíl mezi vybranými obyvateli města Prahy a venkova Rokytnice nad Jizerou. V běžný pracovní den zbývá obyvatelům města více času pro volnočasové aktivity než těm z venkova. Další rozdíl lze vyzorovat u odhadovaného množství času trávení volného času o víkend. Obecně má většina dotazovaných z venkova k dispozici celé víkendy pro trávení volného času, dotazovaní za město mají stěží polovinu víkendů pro volnočasové aktivity.

Volnočasové aktivity před a během pandemie Covid-19

Tabulka 11: Celkové shrnutí trávených volnočasových aktivit před a během pandemie Covid-19

Volnočasové aktivity	Dotazovaní (město Praha)		Dotazovaní (venkov Rokytnice)	
	volnočasové aktivity před pandemií Covid-19 v %	volnočasové aktivity během pandemie Covid-19 v % pokles, růst či stejný počet	volnočasové aktivity před pandemií Covid-19 v %	volnočasové aktivity během pandemie Covid-19 v % pokles, růst či stejný počet
Sporty	90	50 ↓	100	90 ↓
Scházení se s přáteli, rodinou	100	100	100	10 ↓
Kultura, kulturní akce	80	–	60	–
Návštěvy hospod, restaurací	80	–	40	–
Pobyt v přírodě	20	20 ~	70	90 ↑
Sledování filmů, seriálů aj.	10	80 ↑	–	70 ↑
Výlety a cestování	80	20 ↓	40	–
PC a deskové hry	10	80 ↑	10	50 ↑

Zdroj: vlastní zpracování,

↑ nárůst, ↓ pokles, ~ stejný počet, - žádný z dotazovaných

Z odpovědí vyplynulo, že dotazovaní jak z města Prahy, tak z venkova Rokytnice nad Jizerou před pandemií Covid-19 nejčastěji trávili volný čas s rodinnými příslušníky a přáteli (sto procent z celkových dotazovaných). Trávení volného času s rodinou a přáteli se takřka u nikoho nezměnilo během pandemie Covid-19 (devadesát procent z celkových dotazovaných), ovšem u mnohých se změnila forma a způsob trávení času s rodinou a přáteli, fyzický kontakt vyměnili za on-line komunikaci (zprávy, volání apod.). Ne veškerý fyzický kontakt vymizel, v menší míře přetrvával, často dotazovaní zmiňovali setkávání se doma či na zahradě, jelikož restaurace, hospody aj. byly zavřené. Pouze jeden dotazovaný během pandemie Covid-19 omezil fyzický kontakt úplně.

Do hlavní oblasti zájmů před i během pandemie Covid-19 pro dotazované za město Prahu a venkov Rokytnici nad Jizerou spadají sporty. Odlišnost byla v rámci druhů sportů, obyvatelé venkovského prostoru zmiňovali převážně zimní sporty, což může být dáno tím, že Rokytnice nad Jizerou je horské středisko s jednou z nejdelších sjezdovek v ČR. Zato obyvatelé městského prostoru využívají více sporty v uzavřených prostorech, jako například cvičení ve fitness centrech, jóga, CrossFit apod. Před pandemií uvedli všichni dotazovaní, za obývaný prostor venkova, sport jakožto nedílnou součást jejich volného času. U městských dotazovaných to bylo o desetinu méně. Během pandemie došlo ovšem k poklesu, zájem sportovat nebyl tak vysoký zejména u dotazovaných za městský prostor. Pokles byl o téměř polovinu nižší, než před pandemií. U dotazovaných za venkovský prostor byl pokles pouze o desetinu nižší než před pandemií.

Nedílnou součástí životů dotazovaných za venkov Rokytnici nad Jizerou byl jednoznačně pobyt v přírodě. Ti za město Prahu tuto aktivitu nepovažují za nijak důležitou. S pandemií se více změnil život těch, kteří obývají prostor venkova, jejich volný čas více směřoval do přírody, až devadesát procent čili o dvě desetiny více než před pandemií. U dotazovaných za prostor města nedošlo ke změnám.

Významnou složkou v oblasti trávení volného času před pandemií Covid-19 pro mnoho dotazovaných byla kultura a kulturní akce. Z provedeného šetření vyplývá, že kultuře přikládá větší význam ta městská část dotazovaných. Ti nejčastěji zmiňovali kulturní akce typu návštěva divadla, kina, galerie, koncertu, hudebního či filmového festivalu. U dotazovaných za venkov se to do jisté míry lišilo, upřednostňují spíše místní kulturní akce, které shrnul dotazovaný za venkov V9 *„účastním se místních akcí typu hasičský ples, Pálení čarodějnic, Krkonošská kuchyně, nebo Rokytnická pouť, kde se setkávám s přáteli. To vše se koná jednou ročně. Je to příjemné zpestření. Další akce*

pořádá nedaleké město Jablonec nad Jizerou, například maškarní ples nebo Hubertská zábava“. Z vypořování je to částečně tím, že v Rokycnici nejsou takové možnosti (chybí kino, divadlo na profesionální úrovni, koncerty apod.) jako právě v Praze a lidé z venkova tak musí za těmito aktivitami dojíždět.

Před pandemií do svého života běžně dotazovaní řadili chození do hospod, restaurací, kaváren, barů apod. Z vypořování tyto aktivity o mnoho více vyhledávají ti bydlící ve městě než ti na venkově, obzvlášť chození do restaurací nezmínil žádný z dotazovaných za venkov. Během pandemie Covid-19 výše uvedené aktivity (nejvíce na počátku) nebyly možné provozovat. Hospody, restaurace aj. byly zavřené. To u mnohých vedlo k vaření si doma. Zajímavý byl postoj dotazovaného M10 za městský prostor *„před pandemií jsem rád chodil do restaurací (o polední pauze v práci, o víkendech a různých oslavách), při Covidu vše bylo zavřené, ze začátku pandemie jsem si objednával jídlo rozvozem domů, to mě po pár měsících přestalo bavit a jelikož jsem měl více volného času začal jsem se učit vařit. Dá se říct, že díky pandemii Covid-19 jsem objevil nové koníčky.“* Divadelní představení, koncerty byly zrušené či přesunuté. Z odpovědí plyne, že si dotazovaní našli jiné záliby. Například hraní počítačových a deskových her, tyto domácí aktivity byly nedílnou součástí většiny dotazovaných za město i venkov. Dotazovaní to zdůvodňovali tím, že museli být zavřeni doma, a tak měli více času na počítač anebo i na rodinu se kterou hráli deskové hry.

Někteří z dotazovaných hodnotili dobu Covidu-19 pozitivně v rámci jejich volnočasových aktivit, uvedli, že měli čas na nové záliby. Nejčastější trendy byly například pečení, vaření, šití, hraní na kytaru (samoukou), vzdělávání se, učení se nového jazyku.

7 Závěr

Tématem a cílem této bakalářské práce je vymezení rozdílů mezi trávením volného času u obyvatel žijících v obci Rokytnice nad Jizerou a v Praze. Bakalářská práce se zabývala životem ve městě a na venkově z hlediska volnočasových aktivit, s přihlédnutím ke koronavirové pandemii, která volnočasové aktivity ovlivnila.

V teoretické části práce autorka čerpala informace z odborné literatury, publikací a internetových zdrojů. Postupně byly objasněny pojmy týkající se dané problematiky, pojmy související s městským a venkovským prostorem, volným časem a pandemií Covid-19. Základním vymezením venkovského prostoru u typicky české struktury osídlení se obvykle využívá hranice 2 000 obyvatel (ČSÚ, 2008). Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. hranici navýšil na 3 000 obyvatel (Zákon o obcích, 2000). Pro naši práci je především důležité vymezení městského a venkovského prostoru. Město představuje sídlo, které si lidé utvářejí tak, aby ideálně vyhovovalo jejich potřebám (Halás a kol., 2014).

Pozornost byla věnována volnému času, je to doba, ve kterém si člověk zcela svobodně vybírá aktivity, jenž uskutečňuje na základě svých pocitů, koníčků, nálad. Neboli jde o část mimopracovního režimu. Volný čas lze vyjádřit buď pozitivně, nebo negativně (Vážanský, 1994, str. 11).

Příchod celosvětové pandemie Covid-19 zasáhl životy náš všech, ať už v pracovní rovině nebo mnou zkoumaném šetření o využití volného času.

Teoretickou a empirickou část práce propojuje sekundární a komparativní analýza dat o trávení volného času obyvateli ČR. Na základě studie z roku 2015 „*Jak Češi tráví čas*“ (AV ČR, 2015), uskutečněné AV ČR, bylo zjištěno, že nejčastější volnočasovou aktivitou je sledování televize. Toto lze potvrdit i u mého uskutečněného šetření na vzorku dvaceti dotazovaných, avšak jednalo se o dobu během pandemie Covid-19. Sledování televize patřilo mezi nejčastější aktivity v izolaci.

Dále byla také rozebírána výzkumná studie „*Čtení v čase koronavirové pandemie*“ (Národní knihovna, Nielsen Admosphere, Ústav pro českou literaturu, 2021), zabývající se dopadem pandemie na volnočasové aktivity, kterou uskutečnila Národní knihovna ČR. Z dat vyplývá, že od roku 2020 se procentuálně zvýšila mediální aktivita internetové populace. Tento výsledek pramení ze situace, která nastala v roce 2020. Značně se zvýšil zájem o využívání sociálních sítí (např. Facebook, Twitter, Instagram apod). Z mého

provedeného šetření vyplývá to samé a jedním z důvodu nárůstu využívání sociálních sítí během pandemie Covid-19 byla možnost komunikace s rodinou a přáteli.

Empirická část práce byla uskutečňována pomocí polostandardizovaných rozhovorů. Rozhovory byly provedeny s osobami ve věku 25 až 35 let, jednalo se o z padesáti procent zastoupení mužů a z dalších padesáti procent zastoupení žen. Jednalo se o ty jedince, kteří dosud nemají děti. Cílem bylo zjistit, zda a jakým způsobem se liší trávení volného času u obyvatel města a venkova. Dále zjistit, co pro dotazované celkově volný čas znamená a kolik ho odhadem mají.

Z počátku provedeného šetření nebyl shledán zásadní rozdíl u vymezení pojmu volný čas mezi dotazovanými obývající městský a venkovský prostor. Z provedeného šetření vyplývá, že všichni volný čas prožívají příjemnými aktivitami, většinou jsou to jejich koníčky a tento čas není zatížený pracovními nebo studijními povinnostmi.

Rozdíl však vyplývá u odhadovaného množství volného času o víkendu, obecně má většina dotazovaných za venkov celé víkendy vyhraněné pro trávení volného času. Dotazovaní za město jsou více zaneprázdnění a shledají stěží polovinu víkendu pro volnočasové aktivity.

Z šetření se ukázalo, že dotazovaní za město Prahu více vyhledávali kulturní akce a kulturu obecně. Nejčastěji dotazovaní za město zmiňovali kulturní akce typu návštěva divadla, kina, koncertu, hudebního či filmového festivalu. Venkov zmiňoval spíše místní kulturní akce. Je zde viditelný fakt, že lidé z venkova musí dojíždět do větších měst. Během pandemie výše zmíněné volnočasové aktivity nebyly možné, proto žádný z dotazovaných nic takového neuvedl. Dále jakožto nedílnou součástí životů dotazovaných za venkov byl pobyt v přírodě. Ti za město trávení volného času v přírodě nepovažovali za důležité.

Z empirického šetření vyplynulo, že před Covidem-19 všichni dotazovaní trávili svůj volný čas s rodinnými příslušníky nebo přáteli, to zahrnovalo vídání se, společné aktivity, zkrátka fyzický kontakt. Během pandemie se u mnohých změnil způsob trávení tohoto času, fyzický kontakt vyměnili za on-line komunikaci (zprávy, volání apod.). Dále šetření potvrdilo nárůst sledovanosti televize (různých filmů, seriálů apod), na tom se téměř všichni dotazovaní shodli, uvedli také, že před pandemií na sledování televize nezbývalo tolik času. Data, která autorka vyhodnotila se v nárůstu sledovanosti televize a obecně volnočasových aktivit směřovaných na domov shodují s již uskutečněným výzkumem *Čtení v čase koronavirové pandemie*.

Cílem této bakalářské práce bylo vymezení rozdílů mezi trávením volného času u obyvatel žijících v obci Rokytnice nad Jizerou a v Praze. Tento cíl práce byl naplněn, ovšem empirické šetření bylo prováděno na vzorku dvaceti dotazovaných, výsledky proto nelze generalizovat a aplikovat na celou českou společnost.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Knižní publikace

BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. 2007. ISBN 80-251-19-5.

SVOBODOVÁ, Hana. *Úvod do geografie venkova* [online]. Brno: Elportál, 2014 [cit. 2021-01-17]. ISBN 978-80-210-6943-5. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/skripta/geografie-venkova-skripta.pdf

PETRUSEK, Miloslav. *Velký sociologický slovník I*. 1997. ISBN 80-7184-310-5.

PETRUSEK, Miloslav. *Velký Sociologický Slovník II*. 1996. ISBN 9788071843108.

BINEK, a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, spol., 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.

KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy: Pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

KAPLÁNEK, Michal. *Studijní texty pro pedagogy volného času: Nauka o volném čase* [online]. České Budějovice, 2011 [cit. 2021-03-03].

ŠERÁK. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. 2008. ISBN 978-80-7380-123-6.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.

SAK, Petr a Karolína SAKOVÁ. *Mládež na křižovatce*. Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

FILIPCOVÁ, Blanka. *Člověk, práce, volný čas*. Praha, 1967.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. Praha, 2003. ISBN 80-7290-128-1.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Volný čas a pedagogika zážitku*. 2. dotisk — Brno : Masarykova univerzita. 1994. ISBN 80-210-0428-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

8.2 Internetové zdroje

Rytmus času ve městě a na vesnici [online]. 2014 [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <http://e-republika.cz/article2691-Rytmus-%C4%8Dasu-ve-m%C4%9Bst%C4%9B-a-na-vesnici>

Přístupy k vymezení venkova. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2020-12-08]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>

Kvalitativní výzkum. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/vyzkumy/nabidka-vyzkumu/kvalitativni-vyzkum>

Přístupy k vymezení venkova. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2021-01-09]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>

Přístupy k vymezování venkova. *Úvod do geografie venkova* [online]. [cit. 2021-01-09]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html

Města – sídla [online]. 2006 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: http://www.uur.cz/principy/konference/KapitolaB%5CB3311_MestaSidla_20060919.pdf

Geografie obyvatelstva a sídel. In: *Geografie sídel – města [přednáška]* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/el/1431/jaro2004/Z0044/29003/Mesta_verze_II_.pdf

Venkov [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/el/1456/jaro2010/MKR_ROVE/um/01_Venkov.txt

HORÁKOVÁ, Eva. Venkov (MSgS). *Sociologická encyklopedie* [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_(MSgS))

Zákon č. 128/2000 Sb.: Zákon o obcích (obecní zřízení) [online]. In: . 2000 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Geografie obyvatelstva a sídel [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/el/1431/jaro2004/Z0044/29003/Mesta_verze_II_.pdf

HALÁS, FŇUKAL a BRYCHTOVÁ. ZÁKLADY GEOGRAFIE OBYVATELSTVA A SÍDEL 2. In: *Geografie ve veřejné správě* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://geography.upol.cz/soubory/studium/DS-GVS/Opora-DOBY2.pdf>

ŠMAJS, Josef a Josef KROB. *Úvod do ontologie: Nefyzikální koncepce času* [online]. 1994 [cit. 2021-02-03]. ISBN 80-210-0879-2. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/eo/skripta/index.html>

HRBÁČEK, Jiří. *Diplomová práce – Volnočasové aktivity v prostředí Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové* [online]. [cit. 2021-02-13].

OECD: Who we are [online]. [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/about/>

KAPLÁNEK, Michal. *Nauka o volném čase: Studijní texty pro pedagogy volného času* [online]. České Budějovice, 2011 [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://is.jabok.cz/el/JA10/zima2016/V285/npvc-skriptum.pdf>

MACHÁČEK, Michal, Jakub MIKŠ, Šárka KAKRDOVÁ a Martina URBANOVÁ. *Soudržnost ve městě a na venkově: Vysokoškolská skripta* [online]. [cit. 2021-02-13].

RÖSCHOVÁ, Michaela. *Radioforum* (20. 6. 2016 02:34), Rozhovor o tom, jak Češi tráví svůj volný čas. *Díváte se rádi na televizi? Jestli jste odpověděli ano, tak jste odpověděli stejně, jako většina lidí ve...* [online]. In: . [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3653321>

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV, AV ČR. *Jak Češi tráví čas: Výsledky 1. ročníku výzkumu Proměny české společnosti 2015* [online]. červen 2016 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/18352909-Jak-cesi-travi-cas-vysledky-1-rocniku-vyzkumu-promeny-ceske-spolecnosti-2015.html>

Proměny české společnosti: Jak Češi tráví čas? Volný čas hlavně u televize, přetrvává tradiční rozdělení rolí muže a ženy [online]. 2016 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://www.promenyceskespolecnosti.cz/tiskove_zpravy-detail.php?idPol=10

Výzkum: Česká společnost tráví volný čas nejvíc u TV. *MEDIAGURU* [online]. 2016 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/06/vyzkum-ceska-spolecnost-travi-volny-cas-nejvic-u-tv/>

ŠUSTROVÁ, Klára a Martin ŠIMON. *Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov* [online]. In: . [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/sustrova_k._simon_m._2012_opusteni_mestskeho_zpusobu_zivota-_analyza_vybranych_aspektu_migrace_na_venkov.pdf

Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov. *Sociologický ústav Akademie ČR věd* [online]. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/node/3649>

NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR, ÚSTAV PRO ČESKOU LITERATURU a NIELSEN ADMOSPHERE. *Čtení v čase koronavirové pandemie – tisková zpráva* [online]. In: . [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/aktuality/aktuality/aktuality-2021/cteni-covid>

ČESKÁ TELEVIZE. *Filmy, články na internetu, televize a hry plní čas domácího vězení. Na čtení moc nezbývají síly* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3280586-na-cteni-behem-pandemie-je-cas-mene-uz-nalada-hlavne-mladi-si-casteji-sednou-k-filmu>

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY. *Omezení volnočasových aktivit nahrává spíš filmům než knihám* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/biologicke-ekologicke-vedy/Omezeni-volnocasovych-aktivit-nahrava-spis-filmum-nez-kniham/>

SEZNAM ZPRÁVY. *Češi za pandemie častěji sledují filmy a seriály, děti hrají online hry* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesi-za-pandemie-casteji-sleduji-filmy-a-serialy-deti-hraji-online-hry-146491>

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Koronaviry – přehled* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/koronaviry-prehled-1>

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Aktualizované základní informace o onemocnění novým koronavirem – COVID-19 (coronavirus disease 2019)* [online]. [cit. 2022-02-06].

Dostupné z:

http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/2020_08_07_Covid_19_zakladni_informace.pdf

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Coronavirus disease (COVID-19) pandemic* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus-2019>

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Varianty koronaviru SARS-CoV-2* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/2021_covid_JAR_varianta_web_4.pdf

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Classification of Omicron (B.1.1.529): SARS-CoV-2 Variant of Concern* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: [https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-\(b.1.1.529\)-sars-cov-2-variant-of-concern](https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-(b.1.1.529)-sars-cov-2-variant-of-concern)

MAYO CLINIC. *COVID-19 (coronavirus): Long-term effects* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/coronavirus/in-depth/coronavirus-long-term-effects/art-20490351>

EUROPEAN MEDICINES AGENCY. *EMA recommends first COVID-19 vaccine for authorisation in the EU* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.ema.europa.eu/en/news/ema-recommends-first-covid-19-vaccine-authorisation-eu>

ČESKÁ TELEVIZE. *Od 12. dubna skončí společně s nouzovým stavem omezení pohybu v noci a mezi okresy* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3293225-od-12-dubna-skonci-spolecne-s-nouzovym-stavem-zakaz-pohybu-v-noci-a-mezi-okresy-rekl?fbclid=IwAR24DCeyKD85EnAk-DI2T7xg9gce42VwBH3Tz_L3_6v2ObKwoB9jq_1xhSo

ČESKÁ TELEVIZE. *Měsíc s koronavirem v Česku. Země se vyrovnává s mimořádnou situací* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/koronavirus/3069952-mesic-s-koronavirem-v-cesku-zeme-se-vyrovnava-s-mimoradnou-situaci>

ČESKÁ TELEVIZE. *Provoz na internetu prudce stoupl. Česká síť to zatím zvládá bez problémů* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3065152-provoz-na-internetu-prudce-stoupl-ceska-sit-zatim-zvlada-bez-problemu>

9 Přílohy

Přepisy rozhovorů s dotazovanými

Výzkumné otázky:

1. Co si představujete pod pojmem volný čas. Definujte mi, co to pro vás znamená, když se řekne volný čas.
2. Kolik hodin denně Vám odhadem zbývá pro volnočasové aktivity? Jak se to liší o víkendech?
3. Jak jste trávili volný čas před pandemií Covid-19?
4. Do jaké míry pandemie Covid-19 zasáhla Váš život v rámci volného času, jaké pociťujete změny?

Odpověď M1

1. Volný čas je pro mě období, ve kterém se mohu věnovat takovým aktivitám, které si volím plně z vlastní vůle, a nikoliv z povinnosti. Tento čas není zatížený pracovními povinnostmi nebo myšlením na pracovní povinnosti.
2. Denně to jsou tak 3-4 hodiny, časově mám tak polovinu víkendu pro volný čas.
3. Rád hodně sportuji, většinou až pětkrát týdně. Nejvíce času věnuji fotbalu, s týmem jezdím i na turnajové zápasy. Dále mezi moje oblíbené sporty bych zařadil squash nebo běhání v parku. Rád také trávím čas v přírodě, každoročně vyjždím z Prahy a jezdím na tábory, kde večery trávím s kytarou v ruce u táboráku. Každou zimu jezdím na hory, většinou po Čechách a jednou za dva roky vyrazím do Alp. Ve zbývajícím čase rád zajdu do divadla, galerie, kina nebo na výstavu.
4. Covid na mě dopadl především kvůli omezením ve sportu. Sjezdovky byly zavřené a u fotbalu jsme museli dvakrát ukončit soutěž, což znamenalo nemožnost postupu do vyšší soutěže a tím i ztrátu pro náš oddíl kvůli menším příspěvkům na činnost. Nemáme tak na nové vybavení, dresy pro mládež apod. Snížila se mi tedy fyzická výkonnost, ale zase jsem měl více času na komunikaci s přáteli, a i hraní her na PC pro mě bylo více společensky přijatelné. Potom, co začali omezení v kultuře kvůli onemocnění Covid-19 jsem se přesunul ke sledování filmů a seriálů na streamovacích platformách jako je Netflix nebo HBO. Díky zrušení některých směn a home office jsem na to měl také více času a sledování například Tiger Kinga byla jedna z mála věcí, která mě sociálně spojovala s okolním světem v době karantény.

Odpověď M12

1. Volný čas je pro mě něco, kdy si můžu dělat úplně co chci. Je to většinou nějaká příjemná aktivita, kterou si volím a chci se jí věnovat. Aktivity, které řadím pod ty volnočasové, nemůžu vykonávat v zaměstnání, tudíž práci tam nezahrnuji.
2. Ve všední dny mám tak 5 hodin na volnočasové aktivity, o víkendu mohu vynaložit zhruba polovinu víkendu pro volný čas.
3. Rád jsem jezdil na hory většinou formou několikadenního pobytu v zahraničí. Když byla volná chvíle, tak jsem si četl a chodil jsem za kulturou jako divadlo, muzea nebo kino. S kamarády a rodinou jsem se potkával pravidelně a často, ale spíše na kratší dobu. V létě jsem zavítal třeba na hudební nebo filmový festival, to se od té doby nestalo. Často jsem chodil před pandemií s přáteli do hospody, vinárny, kaváren, na večeri do restaurací, do parku na víno a na pikniky.
4. Zasáhla poměrně výrazně, přirozeně jsem spíše introvertní a celkový důraz na social distancing to jen posílil. O něco více času trávím sledováním seriálů a filmů (Netflix, HBO GO), setkávání s kamarády se také přesunulo více do on-line prostoru. Setkávání s rodinou a kamarády se z nahodilého častého změnilo spíše na plánované a méně časté – jednorázové, ale neznamenalo to, že by nebylo vůbec. Jedeme například na chatu nebo slavíme něčí narozeniny, místo toho, abychom se jen potkali v restauraci. V rámci sportu chodím více běhat a sportuji tak sám, místo toho, abych se třeba zajel projet s někým na kole nebo nějaký kolektivní sport jako dříve. Také méně chodím do kina a do divadla. Epidemie covidu-19 nás paradoxně v některých ohledech s kamarády sblížila. Všichni jsme se vrátili k hraní on-line her, na které jsme neměli kvůli jiným aktivitám dříve čas. Znovu jsme se tak začali potkávat jako tým v naší oblíbené strategické hře a komunikovali spolu alespoň virtuálně.

Odpověď M3

1. Volný čas je čas, který netrávím prací v zaměstnání a nepočítám tam ani spánek. Ale ve svém volném čase můžu i pracovat, například v domácnosti. Je to zkrátka čas, u kterého si můžu sama svobodně rozhodnout (volím mezi různými možnostmi), jak ho prožiji.
2. Denně zhruba 7 hodin a mívám tak třeba sobotu pracovní a neděli vyhrazenou pro volnočasové aktivity.
3. Vlastním MultiSport kartu proto jsem hodně chodila do fitness center, na jógu, CrossFit, do bazénu, běhat, jezdit na kole – sdílená kola jsem si půjčovala přes aplikaci Rekola, nebo jsem chodila na brusle na Letnou. Nebo jsem jela někam mimo města na výlet či na wellness pobyt (ten ale třeba jen dvakrát do roka). Chodila jsem do hospod, restaurací. Dále jsem navštěvovala galerie, různé workshopy, semináře, scházela jsem se s lidmi, jak jen to šlo. Také jsem čas od času ráda zavítala pražských alternativních kin, nebo v létě do letních otevřených kin. Nebo jsem si četla doma knihy, trávila jsem čas na sociálních sítích, povídala si s kamarády na Facebooku, koukala na videa na YouTube, koukala na Netflix – na filmy, seriály a dokumenty. Občas jsem i vařila, ale spíše na to nebyl čas a chodili jsme většinou do restaurací.
4. Nemohlo se chodit do fitness center, tak jsem cvičila doma, když bylo hezké počasí šla jsem si zaběhat. V zimě jsem ráda navštívila kluziště pro veřejnost, ty totiž fungovaly během pandemie. Hospody byly zavřené, tak jsme se scházeli u někoho doma nebo na jaře taky venku. Kavárny byly také zavřené, využívala jsem služby přes okénko, kde jsem dostala kávu s sebou. Doma jsem více vařila a také jsem častokrát využívala službu pro rozvoz jídla Wolt. Rozhodně jsem trávila více času na telefonu, kde jsem si častokrát volala s kamarády, pro udržení kontaktu. Během pandemie jsem se více dívala na televizi, nejčastěji na různé reality show před spaním.

Odpověď M4

1. Pro mě to znamená čas, kdy se nemusím soustředit na povinnosti v podobě školy nebo práce a mohu se věnovat volnočasovým aktivitám, které mám ráda a v určité formě mi pomáhají v seberozvoji. Je to chvíle, kdy se snažím vypnout, relaxovat a užívat si přítomnost druhých nebo sebe sama.
2. Denně je to tak 5 hodin, víkendy mívám celé volné.
3. Chodila jsem s přáteli na pikniky, jezdili jsme na výlety a docela pravidelně jsme chodili do hospody. Chodívala jsem s mamkou nakupovat do obchodních center. Procházela jsem se po parku se svým psem. Sem tam jsem chodila plavat. Chodila do restaurací na večere. Projížděla jsem se autem po večerech po okolí. Ráda jsem chodila na vyhlídky. Během letních měsíců jsem často jezdila na koupaliště nebo k přírodním jezerům. Cestovala do zahraničí. Věnovala se cizím jazykům. Mám ráda různé výlety, ať už v ČR (objevovat hrady, zámky) anebo v zahraničí. V létě jezdím k moři a v zimě zase na hory.
4. Mé aktivity během pandemie byly z části podobné těm, které byly před ní. Například jsem chodila na procházky se psem a rodinou do parku, četla si a cvičila jsem doma. Kromě toho jsem si pouštěla edukační videa, sem tam se snažila něco upéct, často jsem si pouštěla muziku, kterou jsem dříve neposlouchala, pouštěla si podcasty, sledovala jsem online záznamy divadelních her a hrála společenské hry. Změnu převážně pociťuji v tom, že jsem si uvědomila, jak je důležité se zajímat o zdravý životní styl a brát nějaké vitamíny, které nám začali chybět, jelikož jsme neměli takovou volnost v chození venku, jako předtím. Proto jsem začala více cvičit a jíst zdravěji. Mimo to jsem začala více chodit na procházky. Pandemie ovšem za sebou zanechala i určité dopady. Například už tolik nechodím do restaurací, ale spíše si objednávám jídlo domů. Jediné, co mě stále kvůli pandemii omezuje je to, že nemáme takovou možnost chodit na koncerty, cestování je teď komplikovanější a plesy jsou nadále zrušené.

Odpověď M5

1. Je to pro mě čas bez zjevných povinností. Doba, kterou nevyplňuji prací. Do volného času nepočítám aktivity jako spánek, hygiena, úklid, nákupy i dojíždění za aktivity – například MHD po Praze.
2. Odhadem je to 6 hodin denně a víkendy občas mívám pracovní, takže bych řekl že polovinu víkendu věnuji mému volnému času.
3. Před pandemií jsem si rád užíval snídaně, obědy či večere v restauracích. Rád jsem si vychutnal dobrou kávu v kavárnách. Také jsem volný čas trávil návštěvou kina, občas i divadla nebo jen tak jít na nákupy do obchodních center. Mám rád noční život v Praze a po práci jsem pravidelně chodil s přáteli posedět do hospody či vinárny, pátky byly pak vyhraněné pro různé noční kluby. V létě mě dost baví koncerty a v Praze je velký výběr, také jsem navštěvoval letní festivaly po ČR. Párkrát do roka jsme s partou zašli do Casina Na Příkopě. Před pandemií zbýval čas i na sporty typu golf, florbal, box, posilování, plavání v bazénu, hokej, jelikož jsem hokejový hráč, tak jsem měl pravidelně tréninky. V létě jsem chodil na inline brusle, na koupaliště s přáteli. Také jsme s partnerkou uskutečňovali výlety po ČR, pro relaxaci

jsme volili různé wellness pobyty. Občas jsme zaletěli i do zahraničí, většinou za teplem k moři. Před pandemií jsem se rád ve svém volném čase účastnil jako fanoušek fotbalových zápasů.

4. Pandemie ovlivnila mé trávení volného času velmi. Všechny kulturní akce byly zrušené (divadla, koncerty, festivaly) a i přes rozvolňování byly volnočasové aktivity s menším počtem účastníků. Došlo k omezení pohybových a sociálních aktivit, z velké části můj volný čas ovládla konzumace médií a literatury a plácání se v sebelibosti. Bylo náročnější se setkávat s přáteli, jednak z důvodu vládních nařízení, karantén, ale i ze strachu z nákazy. Tím, jak všechny podniky byly zavřené nezbývalo nic jiného než být více doma, tam jsme se (pokud to šlo) scházeli s přáteli, hráli jsme stolní hry, na PlayStationu nebo jsme debatovali. Doma jsem více začal sledovat televizi, hrál počítačové hry, začal vařit a užíval si svůj volný čas doma. Během pandemie jsem omezil sportování, všechny hokejové tréninky i zápasy byly zrušené, posilovny, bazény byly také zavřené. Při pandemii jsem vůbec nesportoval, spíš jsem čekal až opět otevřou prostory, kde jsem dřív sportoval. Výlety jsme i během pandemie uskutečňovali, ale kvůli vládním opatřením to bylo jiné, nemohli jsme do restaurací či se někde ubytovat, proto jsme volili jednodenní výlety a jídlo jsme si kupovali přes okýnko s sebou.

Odpověď M6

1. Čas, který můžu na 100 % věnovat svým zálibám bez výčitek, že bych zanedbávala některou ze svých povinností (práce, škola, úklid...). Je to něco na co se těším během vykonávání svých povinností a co mě motivuje v jejich plnění. Je to doba, kdy rozvíjím své záliby a věnuji se odpočinku.
2. Odhaduji, že tak 3–4 hodiny denně, víkendy jsou celé pro volný čas.
3. Před pandemií COVID-19 jsem můj volný čas trávila víceméně s rodinou a ve společnosti přátel. Jelikož po práci tolik volného času nezbývá pečlivě si vybírám, s kým ten volný čas chci trávit. Často jsem navštěvovala kavárny, bary, restaurace, kina a divadla. Hodně jsem cestovala a obecně jsem jen málo svého volného času trávila o samotě. Ráda jsem cvičila v posilovně, jednou týdně i na skupinové cvičení s před cvičitelkou. V létě jsem hodně často navštěvovala otevřené bazény, koupaliště v Praze. Jelikož mám ráda umění a při práci studuji uměleckou školu, před pandemií jsem ráda chodila na hodiny zpěvu a klavíru, také účinkuji v amatérském divadle, kde jsme se pravidelně scházeli po práci/škole. Většinou v létě jsem se zúčastnila takzvaných Stand-up vystoupení nebo přednesu Slam poetry, většinou jsem navštěvovala tyto akce v Praze, občas jsem i vyjela do Brna či Plzně.
4. Během pandemie jsem začala více běhat a individuálně sportovat (doma), jelikož posilovny i společné cvičení byly zavřené. Zjistila jsem, že kontakt s lidmi mi úplně nechybí a mnohem lépe se cítím, když svůj volný čas věnuji opravdu jen sobě. Za to s rodinou jsem trávila více volného času a mnohem více jsem chodila ven do parků. Kromě běhání jsem také četla a učila se novým dovednostem (šití, nový cizí jazyk, psaní na počítači všema deseti, pečení – vše "samoukou"). Moje účinkování v amatérském divadle se přerušilo a bylo pozastaveno na rok a půl a spíše jsem směřovala moje volnočasové aktivity na doma, výuka zpěvu mi zůstala, ale v online podobě. Jelikož ne vždy doma technologie fungovaly, bylo to pro mě velmi náročné, protože zazpívat celou písničku a pak zjistit, že paní profesorka slyšela ani ne půlku je velmi demotivující, takže jsem postupem času na zpívání během pandemie přestala chodit. Musela jsem si najít jiné aktivity.

Odpověď M7

1. Volný čas je pro mě čas, kdy se věnuji svým zájmům a věcem, které mám ráda. Zahodím stres a nemyslím na práci a povinnosti.
2. Denně mám zhruba 5 hodiny volného času. O víkendu je to celý den pro volnočasové aktivity.
3. Trávím svůj volný čas hodně aktivně, sportem, s přáteli či rodinou. Pravidelně sportuji, chodím na procházky a trávím čas venku. Pravidelně sportuji, mám ráda outdoorové aktivity, ale i ty vnitřní. Proto jsem si založila MultiSport kartu, díky ní mám přístup do posiloven po Praze, dále využívám služby jako jsou lekce pilates, hot jógy a latino tanců. Po sportovním vyčerpání si ráda dopřeji bazén nebo saunu. Před pandemií jsem měla kapelu, se kterou byl skoro každý víkend nějaké akce, kde jsme vystupovali. Zpívala jsem v pražských hospodách, převážně v zimní sezóně jsme jezdili na plesy, po celé České republice. Také si jdu ráda s kamarády posedět, zatancovat, zazpívat karaoke někam do baru. Také mám ráda hospodské kvízy. Dále jsem podnikala párkrát do roka víkendové zájezdy s rodinnými přáteli a jejich rodinami, což bylo celkem zhruba 40 lidí. Před pandemií Covid-19 jsem hodně cestovala, využívala jsem aplikaci Couchsurfing, kde jsem se seznámila s novými lidmi a díky tomu jsem se podívala na nová místa za minimální výdaje.
4. Pandemie zasáhla můj život v rámci volného času hodně. Prvních pár měsíců jsem své aktivity směřovala na domov, kde jsem vařila, četla knihy, učila se nového cizího jazyku. Po uvolnění opatření jsem začala podnikat výlety po Praze. Ze strachu jsem necestovala do zahraničí vůbec. Také spousta hudebních a celkově společenských akcí byla zrušena. Kvůli tomu jsem moje účinkování v kapele jsem ukončila. Trávím více času s rodinou, se kterou jezdíme na chalupu do Železného Brodu, začali

jsme společně koukat na seriály a filmy. Při volné chvílce volíme deskové hry či počítačové hry. Sport jsem omezila výrazně hodně, jelikož jsem na mou MultiSport kartu nemohla cvičit v posilovnách, chodit na žádné lekce cvičení a ani do bazénu či sauny, ze začátku jsem cvičila doma podle videí na YouTube, to mě po chvílce přestalo bavit. A tudíž během pandemie jsem skoro nespotovala.

Odpověď M8

1. Volný čas pro mě znamená nejdůležitější složku mého života. Když se řekne volný čas, tak si představím setkání s kamarády, čas s rodinou, různé výlety, dovolené a také sport a kulturu. Nejedná se celkově o mé zaměstnání, úklid, opravy v bytě, různé činnosti, které musím dělat, ale nebaví mě, spánek či hygienu.
2. Denně mám zhruba 7 hodin volného času a víkendy převážně volné pro to co chci dělat.
3. S přáteli jsme plánovali o víkendu různé akce v centru Prahy. Chodili jsme na stadiony, jak na hokej, tak i na fotbal. Byl jsem zvyklý se stravovat v restauracích. Pravidelně v týdnu jsem měl tréninky MMA, boxu, a chodil jsem do posilovny. Jsem držitelem zbrojního průkazu a je to můj koníček, pravidelně chodím na střelnici, jsem ve střeleckém klubu, kde trávím svůj volný čas. V zimě rád v Praze bruslím nad obchodním centrem Harfa a také jezdím na týden na hory buď v ČR anebo do Rakouska. Trávím čas před Covidem cestováním do zahraničí i výlety po Česku. V létě zhruba každý druhý víkend vyrazím kousek za Prahu, kde mám chatu. Je potřeba být v přírodě, a ne pořád ve městě. Na chatě mám bazén, chodím na ryby a trávím čas s rodinou. Také rád ve svém volném času nakupuji, jelikož mám kousek od domu Centrum Černý most, spojím nákupy i s horním kinem.
4. Pandemie zasáhla úplně všude. Najednou sem nemohl chodit do restaurace, jídlo jsem si musel jsem si objednávat domů. Setkání s kamarády se více omezilo a když jsme se sešli byli jsme vždy u někoho doma nebo na chatě. Sportovní aktivity byli zavřené, tak jsem pár měsíců nedělal nic, hodně jsem zpohodlnil. Nákupy do obchodních center nepřipadali v úvahu, proto jsem začal víc objednávat přes internet. Kulturní akce jsem vyměnil za televizi, Netflix a občas s přáteli sledování sportovních utkání. Často jsme s přáteli hráli hry na PlayStationu.

Odpověď M9

1. Čas, který mám čistě jen pro sebe a nemusím se věnovat práci, škole, domácím a rodinným povinnostem.
2. Denně mám tak 2 hodiny po práci a víkendy většinou celé pro volný čas.
3. Velké množství volného času trávím u PC. Jednou z aktivit je například sledování filmů a seriálů. Skrz internet mám velké skupinky přátel, s kterými buďto hraji počítačové hry anebo si jen povídáme a řešíme naše životy. Další způsob, jak jsem trávila volný čas bylo chození do hospody s přáteli. Zhruba jednou do měsíce jsem chodila do kina, na koncerty či hudební festivaly. S kamarádkou rády chodíme jednou týdně na squash. Zároveň jsem často jezdila do hor na chalupu, kde s rodinou trávíme volný čas – běžně společným vařením, hraním společenských her, grilováním nebo výletováním po okolí. Jelikož mám psa, tak i s ním podnikám různé výlety, denně chodíme do parků v Praze a občas zajdeme i na výcvik psů, máme ho kousek od bytu, takže nemusíme daleko. Ráda se seznamuji s pejskaři, většinou se domluvíme na facebookové skupině a podnikáme tak procházky Prahou. Dost času trávím v přírodě, jelikož v létě je v Praze nadměrné teplo, jezdím na chatu, kde se starám o bazén a o zahradní květiny.
4. I přesto, že velká část mých volnočasových aktivit lze realizovat online, tak jsem pandemii Covid-19 také ve svém volném čase pocítila. Návštěva kina, restaurace anebo i ježdění do hor bylo na pár měsíců pozastaveno. Setkávání s přáteli jsem realizoval venku. Více jsem hrál PC hry a díval jsem se na televizi. Dalo by se říct, že většina volnočasových aktivit se přesunula do online prostředí.

Odpověď M10

1. Volný čas pro mě znamená odpočinek, je to čas mimo práci, domácích prací a jiných povinností. Volnočasové aktivity si volím dle svého uvážení a také podle nálady a počasí.
2. Odhadem je to 5 hodin ve všední den, víkendy mám výhradně pro volný čas.
3. Volný čas před pandemií jsem většinou trávil s rodinou, jezdili jsme na chalupu na Moravu. Jelikož mám pejska chodím hodně na procházky do parků a také na agility v Praze. Psi mám hodně rád a čas od času se svou rodinou navštěvujeme útulky po celé Praze a venčíme je. Každý rok v létě (když ke mně přijdou kamarádi a je pěkné počasí), zavítáme do pražské ZOO v Tróji a do botanické zahrady. Jsem sportovně založený člověk, proto mám zařízenou MultiSport kartu a pravidelně chodím do fitness center, dále na tenisové kurty na Štvanici a do otevřeného bazénu v Podolí. Také jsem fanouškem fotbalu a pravidelně chodím na Letnou na domácí zápasy Sparty a když mám volný víkend a je zápas mimo Prahu, rád zavítám i tam. Protože mám hodně přátel, kteří bydlí různě po republice, v létě i na podzim mě navštěvují a společně chodíme na aktuální výstavy, do muzeí a po památkách jako jsou

Karlův most, Vyšehrad a Pražský hrad. Objevujeme nové podniky, jednak restaurace, ale i hospody a bary. Chodíme do kina, na festivaly a na únikové hry.

4. Pandemie moje volnočasové aktivity hodně ovlivnila. Prakticky veškeré podniky a kulturní akce byly zavřené. Během pandemie jsem vůbec nemohl využít mou MultiSport kartu, nemožnost cvičení ve fitness mě přiměla cvičit doma, kam jsem si pořídil rotoped a činky. Před pandemií jsem rád chodil do restaurací (o polední pauze v práci, o víkendech a různých oslavách), vše bylo zavřené, ze začátku pandemie jsem si objednával jídlo rozvozem domů, to mě po pár měsících přestalo bavit a jelikož jsem měl více volného času začal jsem se učit vařit. Dá se říct, že díky pandemii Covid-19 jsem objevil nové koníčky. Více jsem se vídal a byl v kontaktu s rodinou. Začal jsem se více dívat na filmy, seriály a dokumenty na HBO a Netflix. A opět jsem se vrátil ke hraní PC her, hrával jsem je dost aktivně asi před 10 lety.

Odpověď V1

1. Volný čas pro mě znamená trávit čas činnostmi, které mi přinášejí radost. Nejsou to nucené úkoly, které je nutné splnit, ale moje vlastní volba toho, čemu svůj čas věnuji.
2. Odhadem mám denně 2 až 3 hodiny volného času. O víkendech je to tak polovina víkendu pro volnočasové aktivity.
3. Před pandemií COVID-19 můj volný čas směřoval více k aktivitám ve společnosti. Byly to akce pořádané městem, jako Krkonošská kuchyně, kde se sešli místní obyvatelé a vařili tradiční Krkonošská jídla, Čarodějnice, Sjezd pašeráků či různé trhy. Šlo také o obvyčejné posezení v hospodě nebo scházení se v klubu, kde se setkávám s bývalými spolužáky. Mám ráda kavárny a do dobré kavárny však často vyjždím mimo město, v Rokytnici nějaké jsou, ale buď mám pocit, že jsou spíše pro turisty než pro setkávání místních, nebo mi nevyhovují nabídkou. Před pandemií COVID-19 jsem občas také ráda zašla do kina či do divadla, ale opět mimo město, protože nabídka těchto konkrétních kulturních zážitků je v Rokytnici velmi upozaděna. Konaly se určité sportovní soutěže, které jsem chodila sledovat. Konkrétně volejbalový a florbalový turnaj v místní sportovní hale nebo běh na Dvoračky, který startoval na náměstí a končil na zmíněné horské boudě. Ráda jsem si šla zatančit na maturitní ples. Na plesy jsem jezdila do okolních měst, protože v Rokytnici se žádné nekonají. Často se také věnuji rodině jezdíme společně na výlety, pořádáme různé oslavy, v létě grilujeme na zahradě. Na zahradě trávím dost času, mám zahrádku se skleníkem, pěstuji zeleninu, ovoce a bylinky. Na zahradě jsem ráda jen tak relaxovala s knihou u bazénu. V zimě ráda chodím na lyže, běžky a občas i na sánky, většinou nemusím daleko, sjezdovky mám kousek od domu. Často trávím volný čas venku na čerstvém vzduchu, v přírodě.
4. Během pandemie se moje volnočasové aktivity posunuly více do přírody, kde však měly své místo i předtím. Během pandemie pociťuji změny v omezení výběru aktivit. V zimě, kdy se nemohlo chodit do hospod, na plesy, a dokonce ani na návštěvy, zbylo více času na běžky, lyže či snowboard. A to i v případě, kdy byly zavřené sjezdovky a kopec jsme si museli vyšlápnout pěkně po svých. Na lyžích, snowboardu či běžkách trávím čas cca 2x do měsíce. Využívám běžkařských stop v Rokytnici a okolí, a co se lyžování týče, volím mezi denním a nočním lyžováním, kdy noční převládá. V létě, když byly všechny kulturní akce zrušené, přišlo na řadu zejména kolo, brusle, turistika a plavání. Plavání se z přeplněných koupališť (za kterými musíme dojíždět) přesunulo často do přírody – k řece nebo k vodním nádržím (taky se musí dojet). Na kolo, turistiku a brusle je maloměsto jako stvořené, je tu klid a příroda. Podzim byl ve znamení čtení knih a sledování filmů či seriálů s rodinou, během pandemie se čas pro tyto aktivity zdvojnásobil. Knihy si půjčuji v místní knihovně, která je dle mého názoru velmi dobře zásobována.

Odpověď V2

1. Pro mě je to cokoli kromě zaměstnání nebo školy. Ale jsou i určité povinnosti, které bych do volného času nezařadil, a přitom to není práce či škola. Napadají mě schůze různých spolků i uklízení doma. Jako poslední, co bych do volnočasových aktivit nezařadil je doprava, a obstarávání základních potřeb (jídlo, záchod, hygiena...).
2. Cca 7 hodin minimálně ve všední den, víkendy jsou to převážně celé.
3. Před pandemií jsem hrál na poloprofesionální úrovni fotbal. Chodil na veřejné akce jako plesy a diskotéky. Hrál jsem na počítači. Někdy i zahrnul turistiku, běhání nebo v zimě lyžování. Rád jezdím autem na různé výlety. Poslouchal jsem hudbu. Setkával se s přáteli a rodinou i za doprovodu alkoholu. Jelikož mám početnější rodinu, mnohokrát do roka pořádáme různé oslavy. S kamarády jsem rád zašel do kina (do měst jako například Liberec, Hradec...) nebo na únikové hry, opět volím větší města, jelikož v Rokytnici tyto možnosti nejsou. Do svého volného času bych zahrnul chození každou neděli do kostela na mše. Bylo to místo, kde jsem se viděl se vzdálenou rodinou a po mši jsme vždy šli k někomu domů na oběd.

4. Nemohl jsem trénovat a hrát fotbal, setkávat se na veřejných akcích jako jsou plesy, diskotéky apod. Nemohl jsem se účastnit fyzicky mši svatých, byly online formou, která mě úplně neoslovila, takže by se dalo říct, že jsem od mši opustil. Jinak jsem změnu pocíťoval i v tom, jak najednou bylo mnoho času. Hrál jsem více na počítači, víc času jsem trávil na sociálních sítích, na seznamce a sledoval jsem YouTube videa. Občas se setkal s přáteli na bytě s alkoholem (podle aktuálních opatření). Začal jsem se učit na kytaru formou samouky. Chodil jsem běhat až 4x týdně po úsecích 5-15 km. Vzdělával jsem se, dokončil jsem bakalářské studium. Častokrát jsem se projížděl autem jen tak. Řekl bych, že díky Covidu jsem měl čas na spoustu nových aktivit a přemýšlení, jak trávit svůj volný čas – takzvaně jsem vypadl z rutinního života.

Odpověď V3

1. Pod pojmem volný čas si představím čas, který chci trávit, jak já sama chci. Což znamená, že nemusím pracovat, a to v zaměstnání a ani doma (myšleno uklízení apod.). Je to pro mě čas, kdy můžu odpočívat, dělat věci, které mě baví. Je to dost flexibilní podle toho, na co mám náladu.
2. Většinou 6 hodin denně a víkendy mám volné celé.
3. Před pandemií jsem se hodně vídala s kamarády, častokrát jsme jezdili do kaváren či cukráren (např. do Liberce, Prahy...), čas od času ráda zavítám do hospody, kde se scházím s kamarády, odtamtud pokračujeme do místního baru. Dále jednou za dva měsíce jsme vyrazili do divadla, kina, do bazénu, opět mimo Rokytnici, jelikož tyto zařízení tu chybí (kino, bazén apod.). Před pandemií jsem dojížděla na kurz malování do Prahy. Dále jsem hodně cestovala, po Čechách (různé jednodenní výlety po památkách v různých městech) a i do zahraničí. Také mě dost zajímaly akce pořádané městem Rokytnice, jednou ročně jsem chodila na akci Krkonošská kuchyně, kde kromě jídla je i živá hudba. Dále v dubnu na pálení čarodějnic a občas jsem chodila i na hasičský ples. Tyto aktivity jsem prožívala s rodinou. Co nesmím opomenout jsou venkovní sporty, vždy v zimě jsem vyrazila na lyže, občas i na sánky. Ráda jsem chodila po horách v Krkonoších a zkrátka jsem trávila čas v přírodě.
4. Pandemie do mých volnočasových aktivit zasáhla hodně, vyrušili se mi veškeré městské aktivity, na které jsem byla zvyklá (občasné chození do kina, divadla, bazénu). Víceméně jsem se přesunula do přírody a tam jsem po většinu trávila svůj volný čas. A také doma, protože mnoho akcí bylo zrušeno. Také jsem vůbec necestovala kvůli opatřením. Svůj volný čas jsem trávila více s rodinou. Chodili jsme každý den na procházky do lesa. Hodně relaxace a čtení na zahradě. V zimě, když byl sníh, jsem hodně sánkovala a chodila na běžky. Bylo skvělé mít tratě bez turistů. Doma svůj volný čas vynakládám na sledování seriálu, filmů a dokumentů na Netflixu. Často komunikuji se svými kamarády, veškerá komunikace se mi přesunula do online podoby. Během pandemie jsem doma začala i meditovat, tancovat podle různých videí na YouTube, doma jsem malovala krajinky. Pokud bych to měla shrnout, tak během pandemie jsem více doma, jsem víc online (menší osobní kontakt s lidmi) a míň cestuji.

Odpověď V4

1. Volný čas je podle mě veškerý zbylý čas, který netrávím prací/studiem, jinými povinnostmi nebo spánkem. Také čas mimo zajišťování chodu domácnosti (úklid, nákupy potravin.). Doba, kdy nemám žádné povinnosti a můžu si s ní naložit podle svého uvážení.
2. Ve všední den je to tak 7 hodin a o celé víkendy mám vyhrazené pro volný čas.
3. Před pandemií jsem čas trávil více s lidmi – rodinou a přáteli. Chodil jsem na místní akce typu Pálení čarodějnic, hasičský a maškarní ples, Hubertskou zábavu anebo třeba akci zvanou Pašeráckej víkend – jelikož jsem dobrovolný hasič na této akci pravidelně vypomáhám s realizací a občerstvením (podáváme typické krkonošské kyselo a sejkory). Také před pandemií jsem měl hasičské tréninky a schůze. Když je volná chvíle rád zajedu do města za kulturou – kino, divadlo apod. Před pandemií jsem rád popíjel s přáteli v hospodě a občas zašel i do místního klubu. V zimě jsem často lyžoval.
4. Pandemie Covid-19 můj volný čas ovlivnila hodně, méně času jsem trávil ve společnosti, téměř úplně vypadlo socializování s lidmi. Aktivity jsem dost omezil na domov, v létě jsem se scházel se svými přáteli na zahradě, kde jsme grilovali, popíjeli a povídali si, ovšem v menším počtu, než jsem býval zvyklý. Rodinné oslavy, které jsme měli třeba 6krát v roce jsme úplně zrušili. Přes pandemii jsem se více díval na filmy, seriály a dokumenty než před ní. Také jsem více trávil čas na počítači, začal jsem hrát hry. V zimě během pandemie jsem chodil více na běžky, protože byly zavřené sjezdovky. Celkově jsem byl více v přírodě během pandemie Covid-19.

Odpověď V5

1. Volný čas je pro mě čas, kdy se nemusím věnovat pracovním/studijním činnostem. Pod pojmem volný čas si představím chvíle strávené s rodinou nebo s přáteli. Jsou to chvíle, při kterých se mohu odreagovat. Řekla bych takový druh relaxace.
2. V týdnu jsou to tak 2 hodiny a víkendy mám víceméně celé pro volnočasové aktivity.
3. Svůj volný čas trávím sportovními aktivitami př. v zimní sezoně lyžování, snowboarding, skiaply, mimo zimní sezonu se jedná o inline bruslení, horskou turistiku a míčové hry. Nejraději trávím čas v přírodě, kde načerpám spousty energie, nadýchám se čerstvého vzduchu a jsem sama se svými myšlenkami. Také ráda pomáhám prarodičům pečovat o zahradu, na které pěstujeme ovoce, zeleninu, bylinky. Dále je potřeba se postarat o zvířata, a to o králíky, prasata, ovečky a slepice. Nikdo mě neruší. Dále trávím svůj volný čas čtením knih a sledováním oblíbených filmů/seriálů (v nepříznivém počasí). Nejraději jsem s přáteli a rodinou, když si společně povídáme či hrajeme deskové hry. Pomáhám se starat svým prarodičům o zahradu, na které pěstují spousty ovoce, zeleniny apod. a také o zvířata např. o slepice, králíky a prasata.
4. Mé trávení volného času se v období pandemie příliš nezměnilo. Sportovala jsem i nadále. Stále jsem trávila svůj volný čas v přírodě. Musím říci, že jsem ho tam v tomto období trávila mnohem více, jelikož mi vyhovovalo, že zde není příliš turistů, a tudíž potkávám méně lidí na obvykle frekventovaných turistických místech. Trávení času s rodinou jsem nemusela nijak omezit ani v době uzavření okresů, jelikož celá má rodina žije v tomto městě a bydlíme všichni kousek od sebe. Zavřená divadla, kina, zábavná centra apod. mně osobně vůbec nevadila, jelikož je příliš nenavštěvuji z toho důvodu, že je zde v Rokytnici nad Jizerou nemáme. To hlavní, co se během pandemie výrazně změnilo bylo sledování televize, a to různých pořadů, seriálů a filmů, jelikož dřív jsem se dívala na televizi pouze když bylo venku nepříznivé počasí, během pandemie (obzvláště v karanténě) to bylo téměř každý den.

Odpověď V6

1. Čas, kdy se věnuji svým koníčkům, vypnu mozek a přemýšlení od práce. Svůj volný čas naplňuji aktivitami, které mě baví.
2. Pro volný čas mám zhruba 4 hodiny denně a co se týká víkendů, tak mám většinou polovinu víkendu volnou pro moje aktivity.
3. Mnoho volného času trávím v garáži, rád vylepšuji své auto a také opravuji moji motorku. Dále pak trávím čas jízdou autem. Rád trávím volný čas s přáteli a rodinou. Často vyrážím na výlety po okolí i do zahraničí. Pravidelně jsem se scházel s kamarády v hospodě nebo v baru. Rád sportuji, nejradši mám zimní sporty, ať už je to lyžování, snowboarding, bruslení anebo si vyrazit na skialpy.
4. Změny během pandemie jsem pociťoval, hospody byly zavřené, kde jsem se dřív scházel s přáteli. Setkávání se přesunulo ke mně nebo k přátelům domů či na zahradu. V garáži jsem trávil ještě víc času než před pandemií. Když bylo hezké počasí chodil jsem ven na vzduch. Také jsem více sportoval, začal jsem doma posilovat, v zimě i přesto, že byly sjezdovky zavřené, tak jsem chodil na běžky a skialpy. Doma jsem trávil nejvíce času, poměrně dost jsem sledoval různé filmy a dokumenty na Netflixu.

Odpověď V7

1. Chvilu odpočinku, kterou trávím podle svých představ. Je to čas bez povinností a samotného zaměstnání a myšlení na něj.
2. Okolo 3–5 hodin denně a víkendy mám celé pro volný čas.
3. Můj volný čas běžně trávím s rodinou či přáteli, občas i se sousedy, protože máme přátelské vztahy. Rád hodně času trávím venku, jelikož mám psa, tak chodím každý den na procházky. Sportuji a mezi moje oblíbené sporty patří volejbal, cyklistika, lyžování, lezení, běhání a turistika. Často jezdím se svými kamarády na výlety po Čechách a cestujeme i do zahraničí. Často jsem před pandemií zašel s kamarády do hospody na pivo, pokecání a také deskové hry.
4. Během začátku pandemie jsem trávil téměř většinu času doma, dost jsem trávil čas na gauči a sledoval filmy, pořady a dokumenty. Omezil jsem kontakt s přáteli, ale s rodinou jsem více trávil volný čas. Po nějaké době jsem začal zkoušet nové věci, a to například vaření nových receptů, meditace a bylinkaření. Během pandemie jsem více sportoval a trávil čas venku než před ní.

Odpověď V8

1. Volný čas je pro mě to, když si sám mohu zvolit, co budu dělat. Tento čas netrávím v práci a ani povinnostmi – jako je uklízení, práce na domě, nákupy apod.
2. Odhadem 3–5 hodin denně a o víkendy věnuji celé svým volnočasovým aktivitám.
3. Svůj volný čas rád trávím s přáteli a rodinou. Často se scházíme, ať už to je v hospodě nebo na nějaké místní akci. Mám rád sporty, většinou ty outdoorové jako cyklistiku, jízdu na skateboardu, snowboarding, lyžování, volejbal. V zimě jsem se pravidelně účastnil soutěží typu Freestyle

snowboarding. Setkám se tam vždy se svými kamarády a baví mě to. Také jsme měli do pandemie zápasy ve volejbalu, které obvykle bývali na jaře a podzim.

4. V něčem pandemie Covid-19 určitě mé volnočasové aktivity změnila. Soutěže skákání na snowboardu byly zrušené, sjezdovky zavřené, nezbyvalo nic jiného než si vyšlápnout kopec a trasu si lopatou upravit pro skoky sám. Volejbalové tréninky a zápasy byly úplně zrušené během pandemie. Často jsem s přáteli trávil čas venku, v létě jsme se scházeli vždy u někoho na zahradě, na popovídání a grilování. Trávím jsem více času v přírodě, nejčastěji v lese.

Odpověď V9

1. Volný čas pro mě znamenají ty činnosti, které chci dělat. Jsou to mé záliby, radosti. Do mého volného času nespádají nezbytné základní potřeby, dále dojíždění či domácí úklidové práce. Na volný čas se těším, pro mě jsou to příjemné aktivity. I přesto, že spánek mám ráda, neřadím ho mezi můj volný čas.
2. Denně mám zhruba 4 hodiny pro volnočasové aktivity, víkendy mám většinou polovinu vyhrazenou pro volný čas.
3. Ráda trávím čas venku, v zimě ráda chodím na lyže, jelikož pár metrů od domu mám sjezdovky, nemusím daleko. V jiná roční období mám ráda turistiku, opět volím lokalitu v Krkonoších, baví mě to, že si mohu sbalit malý batůžek, neřešit dopravu a do hodiny být na vršcích. Ráda trávím čas v přírodě, hodím na houby, borůvky, procházky se psem. Ráda si občas zajdu do divadla, kina, na koncert či hudební festival, jelikož v Rokytnici možnosti kultury nejsou na takové úrovni jako ve větších městech (například kino není, a to ani v nejbližším okolí – cca v blízkosti 19 km), volím jiná města, a to například Liberec či Prahu. Pokud nevyjždím, tak ráda o svém volném čase navštívím hasičský ples, pálení čarodějnic, na rokytnickém náměstí akci Krkonošská kuchyně, nebo Rokytnickou pouť, kde se setkávám s přáteli. To vše se koná jednou ročně. Je to příjemné zpestření, ráda se sejdu se svými kamarády. Další akce pořádá nedaleké město Jablonec nad Jizerou, je to pouze 15 minut autem a vždy se (Maškarní ples, Hubertská zábava) na zmíněných akcích setkám se svými přáteli či vzdálenou rodinou. Čas od času zajdu i do místního klubu, ale s přibývajícím věkem je to méně a méně. Občas cítím, že je to potřeba, nebýt stále na jednom místě. Proto mezi své volnočasové aktivity řadím cestování. S tím se pojí i oblíbená volnočasová činnost plavání v moři, poznávání nových krajín či chůze např. pěší pouť do Santiaga de Compostela.
4. Pandemie covid-19 mi změnila do značné míry trávení volnočasových aktivit, nemožností vyjždět mimo Rokytnici jsem si našla nové záliby. Velmi často jsem hrála deskové hry s mojí rodinou, na tuto činnost před pandemií nezbyval čas. Dále jsem se začala věnovat téměř každý den pečení, zkoušela jsem péct různé zákusky, housky, chléb aj. V létě o mé dovolené nebylo možné bezpečně vycestovat, vybrala jsem si jiné aktivity čím naplnit můj volný čas. Začala jsem zavařovat marmelády, zkoušet bezovou limonádu a mnohem víc jsem trávila svůj volný čas na zahradě, péčí o záhon. *Velmi často jsem chodila do přírody, se psem na procházky do lesa, nebo s rodinou na túry, také s mojí maminkou a psem jsme chodili na borůvky a houby. I na mého psa jsem měla více volného času. I přesto, že život v Rokytnici mi nepřijde hektický, během pandemie jako by se zastavil. Na vše byl v poklidu čas. Byla i spousta času na sledování filmů a seriálů, před pandemií jsem neměla účet na Netflixu, za to během pandemie to byla pro mě nutnost. Jelikož bylo zavřená místní diskotéka, a tak též hospody, omezila jsem kontakt s mými kamarády a novými lidmi. Vše se přesunulo do online podoby. Více času jsem strávila na mém telefonu právě komunikací s přáteli.

Odpověď V10

1. Časový úsek, kdy nemám žádné povinnosti a mohu ho trávit podle sebe.
2. Odhadem tak 4 hodiny ve všední den a víkendy mám celé volné.
3. Ráda se věnuji zimním sportům jako je lyžování, běžkování, snowboarding. V létě ráda chodím na kolo a inline brusle. Hodně času jsem trávila v přírodě, chodila jsem na procházky (sama nebo s rodinou), v létě jsem pravidelně chodila na borůvky a na podzim na houby. Borůvky jsem zpracovávala na marmelády, do koláče a houby jsem si sušila anebo dělala smaženici. O svém volném čase relaxuji a pečuji o sebe, čas od času dojíždím na kosmetiku a manikuru do Liberce.
4. Během pandemie jsem trávila dost času doma, více jsem se dívala na různé pořady, seriály a filmy. Prakticky vůbec jsem se nevidala s přáteli, pouze jsme si psali přes sociální sítě. S příchodem epidemie Covidu jsem začala víc hrát počítačové hry, protože spousta jiných činností byla nedostupná. Obzvlášť jsme se s kamarády pustili do League of Legends, kterou jsme hráli dřív a teď jsme obnovili tým, začali se zlepšovat, a dokonce se už opět účastníme i on-line turnajů. V zimě, jelikož byly sjezdovky zavřené, jsem chodila více na běžky a vyzkoušela skialpinistické lyže. Celkově jsem při pandemii trávila ještě víc času v přírodě než před ní.